

Beszámoló a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság 1965. évi munkájáról

Igazgatóságunk szervezetébe tartozó múzeumaink és kiállítóhelyeink, emlékmúzeumaink 1965. évi tevékenységéről az eddigi módszer alapján számolunk be. Az 1964/65. évi munkatervünket 1964 október 13-án a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztályának és a Megyei Tanács VB Művelődés Osztályának kiküldöttjei jelenlétében vitattuk meg s azt bizonyos módosításokkal elfogadták. Tevékenységünket sikerült egyre jobban a kidolgozott tervekhez igazodva megvalósítanunk, ez az 1965. évi mérleg megvonásának egyik legjelentősebb eredménye.

Általánosságban megállapítható, hogy a múzeumi szervezet kereteinek, működési körüknek kialakulása befejezettnek vehető. Ezért az elmúlt esztendőben elsősorban nem is mennyiségi, hanem minőségi tekintetben észlelhető előrehaladás. Az év második felében ugyan nehezítette munkánkat bizonyos személyi változásokkal járó kiesés, azonban nyilvántartási és régészeti dokumentációs munkák kisebb mértékű elmaradásán kívül ez az intézmény tevékenységében nagyobb nehézséget nem okozott.

Mind a múzeumok tudományos, mind népművelési tevékenységében észlelhető színvonalemelkedés nem maradt visszhang nélkül. Az eddigi évek előkészületei által megalapozott eredmények a tudományos körök és a közvélemény elismerését váltották ki. Elég itt egyrészt a szervezet tudományos kiadványsorozata első kötetének, s más publikációnak hazai és külföldi visszhangjára utalnunk, vagy másrészt a sajtó és a nagyközönség részéről megnyilvánult nagyfokú érdeklődésre, nyári kiállítási tevékenységünkkel kapcsolatban.

I.

1. Az elmúlt esztendőben a központi irányítást mind kevesebb írásbeli közléssel kívántuk megoldani. A tudományos kollektíva az év folyamán kétféle két-két napos értekezleten egyrészt az 1964. évi munkabeszámolót, másrészt az 1965. évi munkatervet vitatta meg, míg a második alkalommal, a keszthelyi Balatoni Múzeumban tartott értekezleten főleg a múzeum új állandó kiállításának rendezésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkoztunk. Ezenkívül az év végén a múzeumigazgatók jelenlétében vitatták meg felettes szerveink az 1965/66. évi munkatervet.

A gondnokok és tárlatvezető teremőrök számára, takarékosági okokból, csak egy ízben tartottunk értekezletet, azonban a helyszíni kiszállások során egy-egy múzeum teremőri kollektívájával, illetőleg teljes munkatársi gárdájával vitattuk meg feladataikat. Így Pápán, Tihanyban s másutt is.

2. A munkaterv alapján 1965-ben megtörtént az addig egységesen kezelt költségvetés intézményenkénti felbontása. A három múzeum (Keszthely, Pápa és Veszprém), továbbá a tihanyi kiállítóhely és végül a többi kismúzeum együttesen alkotott egy-egy költségvetési egységet, ezenkívül természetesen külön előirányzattal gazdálkodott maga az Igazgatóság is.

A költségvetés felbontása, amellet, hogy az egyes múzeumok számára nagyobb önállóságot biztosított, a könyvelés miatt nagyobb megterhelést rótt a központi gazdasági vezetésre is. Sikertelenül azonban megoldani a gazdálkodás mikéntjének intézményekre bontott nyilvántartását, hitelek felhasználásáról az egyes intézmények negyedévenként tájékoztatást kaptak. Az egyes költségvetések — az évközben végrehajtott átcsoportosítások, illetve póthitelek biztosítása révén — mindenütt alacsonyabbak voltak mint a tényleges felhasználás. Kivételként csupán a kismúzeumokra előirányzott összegek voltak magasabbak a felhasználásnál. A felbontott költségvetés térszámainak figyelembevételével gondosabban tudtuk az 1966. évi előirányzatot összeállítani, majd ismét intézményekre szétbontani.

Igyekeztünk hasonló módon meghatározni nemcsak a kiadások, hanem a bevételek előirányzatait is. Ezek, természetesen, miután bevételeink a látogatottság, érdeklődés függvényei, kisebb mér-

tékben voltak megvalósíthatók. Végösszegében az előirányzat és a teljesítés kiegyenlítette egymást, a vártnál kevesebb bevétel Tihanyban és a kis-múzeumoknál mutatkozott, ott, ahol a látogatottság is bizonyos fokig — főleg Tihanyban — az idegenforgalmi szezon függvénye volt. Bevételeink elemzése azonban így is sok hasznos tanulsággal járt. Egyrészt tapasztalhattuk, hogy a megfelelő és rendszeres propaganda feltétlen szükséges még a jólismert kiállítások, kiállítóhelyek esetében is. Másrészt kiadványaink értékesítése is lemérhető volt, ez példányszám és a helyszíni propaganda, terjesztés módjaira egyaránt utalt. Igazgatóságunk bevételeinek több mint 10%-a származott 1965-ben kiadványok árusításából, jóllehet az értékesítés megszervezésében még csak a kezdet kezdetén tartunk.

Figyelemreméltó ezen túl az is, hogy az Igazgatóság összbevételeinek több mint 60%-át a tihanyi múzeum szolgáltatja, noha a látogatóknak kevesebb mint 30%-a kereste fel. Ezért az 1966. esztendőben főleg a tihanyi múzeum kiállítási egységeinek átrendezését, újak létesítését s egyúttal a kultúralt múzeumlátogatás lehetőségeinek kiépítését szorgalmazzuk (pl. üllőhelyek, ruhatár, olvasóterem létesítésével.)

3. Létszámunk alakulása, ha nem is felelt meg az igényeknek teljes egészében, évközi átcsoportosítások, illetve időszaki főfoglalkozású teremőri hónapok biztosítása révén többé-kevésbé megfelelő volt. Különösen a teremőri létszám biztosítása okozott gondot. 1965-ben Balatonfüreden, illetve Badacsonyan történt egy-egy kisebb tárgy ellopása azért, mert a felügyelet elégtelen. A zalavári, illetve gyenesdiási szünetelő helytörténeti kiállítás létszámainak felettes szerveink engedélyével történt átszervezésével viszont sikerült a pápai Helytörténeti Múzeum szervezett működéséhez elengedhetetlen adminisztrátori, újabb teremőri és takarítói állásait biztosítanunk.

4. Tekintettel a múzeumok állandó, illetőleg időszaki kiállításainak megrendezésével kapcsolatos növekvő és magasabb színvonalat igénylő követelményekre, az év elejétől egyelőre két főből álló, szerződéses alapon foglalkoztatott kiállításrendező csoportot hoztunk létre. Ehhez az év végén egy szerződéses restaurátor-technikus és egy részfoglalkozású fényképész járult. A csoport működésének köszönhető, hogy valamennyi kiállításunk művészeti színvonala megfelelő volt, a kiállítások grafikai munkáján túlmenően installációkat, fényképeszeti munkákat stb. is házilag készítettünk el. A csoport vezetője Molnár Szilárd grafikus. Ő tervezte s részben kivitelezte többek között a pápai

állandó helytörténeti kiállítást, a zirci és várpalotai geológiai kiállítást, Tihanyban a Borsos, Keszthelyen és Veszprémben a Gorka kiállítás installációját. Ezenkívül részletes terveket készített a keszthelyi állandó kiállítás installációjára vonatkozóan, amelyet javaslatként a Múzeumi Főosztályhoz terjesztettünk fel. Előkészítette az 1966-ban megrendezendő tihanyi kőtár, hajózási kiállítás, továbbá a túskevári Falumúzeum és a Kővágóörs-Pálköve-i Bajcsy-Zsilinszky Emlékmúzeum installációs terveit is.

A Művelődésügyi Minisztérium által biztosított TUKUFA hitelből megvetettük az alapjait a Bakonyi Múzeumban létesített központi fotólaboratóriumnak is. A részfoglalkozású fotós tudományos és ismeretterjesztő tevékenységünk valamennyi fotómunkáját el tudja látni.

5. Gondot okozott az év utolsó negyedében a múzeumi szervezet gépkocsijának sorozatos meghibásodása. Tapasztalataink szerint a személy- és teherszállításra egyaránt alkalmasnak minősített Skoda-furgon terepen egyáltalában nem válik be, ezzel magyarázható a rengeteg műszaki hiba, mely miatt több hónapon keresztül kellett a gépkocsit javíttatnunk.

II.

Az Igazgatóság fő feladatainak megvalósításában az alábbi eredményekről számolhatunk be:

1. Az 1964. év őszén megjelent „A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei” c. tudományos kiadványsorozat első kötetének s más kiadványainknak cserére történt felajánlásával, 1965 végig 22 országgal 183 múzeumával és tudományos intézményével sikerült cserekapcsolatot kiépítenünk. Az év végéig kb. 550 kötetnyi csereanyagot kaptunk külföldi partnereinktől. A Közlemények második kötetét 1965 elején, harmadik kötetét az első negyedév végén adtuk nyomdába. Különböző okok miatt mindkét kötet megjelenése 1966 első negyedére tolodott át. Meg kell jegyeznünk, hogy a harmadik tanulmánykötet felszabadulási, illetőleg legújabbkori emlékkönyvnek is tekinthető speciális gyűjtemény. Megkezdtük az év végén a negyedik kötet sajtó alá rendezését is.

2. A Bakony természettudományi kutatásának eredményeit közlő kiadványsorozat második számaként megjelent Papp József tollából a Bakony növénytan bibliográfiája, 6,5 ív terjedelemben. A munka 786 annotált címszót tartalmaz. A kiállítások vezetőinek, katalógusainak sorában megjelent B. Thomas Editnek a nagydiémi larariumot ismertető füzet. Igen szép kivitelben adtuk ki a tihanyi Borsos-kiállítás katalógusát. Az ötíves,

1.500 példányban megjelent katalógus hetek alatt elfogyott, ezért csökkentett terjedelemben augusztus végén második kiadásban 2.000 példányban ismét kinyomattuk. Az érdeklődést mutatja, hogy erre a katalógusra a nyár folyamán 600 előjegyzést vettünk fel. Leporellót készítettünk a veszprémi Felszabadulási képzőművészeti, a Gorka Livia keramikus keszthelyi és a Tompa-féle magángyűjtemény veszprémi kiállításaihoz, ezek is több ezer példányban fogytak el.

3. Továbbra is természetesen folytatódott „A Bakony természeti képe” c. tudományos kutatóprogram lebonyolítása. Tekintettel a költségvetési előirányzatoknak éppen a 07-es rovaton mutatkozó szűkösségére, e célra az előirányzottnál kevesebb, 30.000 Ft támogatást tudtunk fordítani. (Megjegyzendőnek tartjuk, hogy a nyári kiállítási programunk lebonyolításához a korábbi években biztosított külső támogatás is a minimálisra csökkent, 1965-ben e célra mindössze a BIB 10.000 Ft-os támogatása állt rendelkezésünkre.)

4. Jelentős tudományos tervfeladatunk évek óta a megye régészeti topográfiájának elkészítése. 1965-ben, az év elején nyomdakész állapotban leadásra került a Balatoni Múzeum gyűjtőterületéből a keszthelyi és a tapolcai járások anyagát tartalmazó I. kötet (24,5 ív). Az év folyamán folytatódott terepbejárások után november közepére készült el, a Bakonyi Múzeum gyűjtőterületéből, a veszprémi járás régészeti lelőhelyeinek leírása (34,5 ív). A két kötetben több mint 1.300 régészeti lelőhely leírása található.

5. A műemléki nyilvántartás, mely a leendő műemléki topográfia alapját képezi, 1965-ben is tovább gyarapodott. Egyrészt a Művészettörténeti Dokumentációs Központtal kötött megállapodásunk alapján közösen folyik a veszprémi káptalani levéltár középkori anyagának regesztázása, ez a munka az elmúlt évben csaknem ezer cédulát eredményezett. A szintén korábban megindult iparművészettörténeti jellegű levéltári anyaggyűjtés 1965-ben is a megyében fennállott XVIII–XIX. századi üveghutákra vonatkozó többszáz cédulát, adatot eredményezett. Az Országos Műemléki Felügyelőség megbízásából végzett falukutatók, illetőleg műemlékfelmérések alapján kb. 45 község népi műemlékeinek, faluképének számbavétele történt meg, továbbá 12 népi műemlék műszaki felmérése készült el.

6. Kiemelt jellegű volt a keszthelyi Balatoni Múzeum új állandó kiállításának előkészítése is. A már évek óta húzódó munka 1965-ben sem jutott el a megvalósulásig. A forgatókönyv első változatát átdolgozásra visszakapták a múzeum munkatársai.

Bár a második változat tématervét a Múzeumi Főosztály jóváhagyta, a végleges forgatókönyvet ismételtelen átdolgozásra adta vissza. Így azok az erőfeszítéseink, hogy a megye szakembereinek élénk szakmai vitában tisztázódott álláspontja alapján létrejött tématerv, továbbá a már említett installációs terv alapján előrejuthassunk, nem jártak eredménnyel. A Múzeumi Főosztály utasítása alapján azonban ősszel megkezdődött a Balatoni Múzeumban a belső felújítás, melynek során a földszinti elavult természettudományi-néprajzi kiállítást lebontottuk, helyén állandó képtár létesül. A felújítási munka áthúzódik a következő esztendőre is.

7. A hazánk felszabadulásának 20. évfordulójára tervezett képzőművészeti retrospektív tárlatot Veszprémben elkészítettük, ugyanitt kisebb kiállításon a megye felszabadításának katonai eseménytörténetét mutattuk be.

8. A nyilvántartási munkák általában nagyobb ütemet vettek az eddig e tekintetben elmaradt múzeumokban is. A 15.000 újonnan leltárbavett tárgy túlnyomórésze (13.200) régészeti. Nyolcezer-nél több leírókartont készítettünk el, a gyűjtemények több mint 2/3-a revíziózott. Számításaink szerint 1965 végén mindössze 6% volt a gyűjteményekben még leltározatlanul maradt tárgyak száma. — A keszthelyi Balatoni Múzeumban Mithay Sándor, Papp Jenő és a megyei múzeumi igazgató által képezett bizottság belső ellenőrzést végzett s megszabta a Balatoni Múzeum nyilvántartási munkájával kapcsolatos további teendőket. Az észrevételezések eredményeként befejeződött az addig tévesen beletárolt, de szekrénykataszteri anyag kivezetése a leltárkönyvből, a néprajzi és régészeti gyűjtemény még be nem leltározott anyagának nyilvántartásbavétele stb.

9. A Bakonyi Múzeum és a Múzeumi Igazgatóság munkatársait egyaránt befogadó épületben sem a hivatali munka, sem a raktározás nem oldható meg, a túlszűfolttság igen sok problémát okoz. Ezek megoldása az elmúlt évben sem sikerült. Kapacitás hiányában elmaradt a padlástér beépítése csakúgy, mint a gazdasági részleg számára iroda létesítése a volt vendégszobában. A Megyei Könyvtár előreláthatólag csak 1967-ben költözik új helyére.

III.

A Bakonyi Múzeum munkatervének teljesítésénél, mint arra már utaltunk, figyelembe kell venni az év közben bekövetkezett személyi változásokat, eltávozásokat is.

1965 április 1.-vel Vajkai Aurél tudományos főmunkatárs nyugalomba vonult, ettől az időtől fogva mint részfoglalkozású részese a múzeumi munkának. Vajkai Aurél a második világháború előtt egy esztendeig, majd 1950-től tizenöt esztendőn keresztül volt a Bakonyi Múzeumnak előbb igazgatója, majd munkatársa. Tevékenysége azonban a Bakony, illetőleg a Balatonkörnyék néprajzának s azon túl helytörténetének kutatásában jóval korábban kezdődik. 1938-tól több éven át a Balatoni Múzeumban is dolgozott. Szerteágazó, a népi építkezés, gyógyászat, szőlőművelés stb. területére kiterjedő munkássága révén a század elején igen intenzíven indult néprajzi kutatómunka szerves folytatójaként jelentette meg tanulmányait, önálló köteteket. Szentgáli monográfiájának első kötetével kandidátusi fokozatot nyert. Ugyanakkor Vajkai a balatoni népművelés specialistájaként is számottevő szerepet játszott az elmúlt évtizedekben. Reméljük, hogy nyugdíjbavonulása után is folytatja mindkét irányban munkásságát, ezért a Balatoni Múzeumban lezajlott kis ünnepségen tevékeny pihenést kívántunk neki. Nyugdíjazása alkalmával a Művelődésügyi Minisztérium a „Szocialista Kultúráért” kitüntetést adományozta Vajkai Aurélnak.

A Megyei Tanács VB megértő támogatása révén a Bakonyi Múzeumban 1964-ben megnyílt két muzeológusi státus mellett további két fiatal muzeológus beosztott tanárként működött intézményünkél. Különböző okokra hivatkozva 1965 szeptembere és októbere között a négy fiatal közül áthelyezéssel Németh Péter Nyiregyházára, Kelemen Márta Szekszárdra és T. Péter Márta Budapestre távozott, míg Tóth Sándor szerződéses állását felbontotta. Fiatal munkatársaink egyetemista koruk óta vettek részt a Bakonyi Múzeum tudományos és népművelési tevékenységében s abban szép eredményeket értek el. Családi és anyagi okokon kívül személyi, tudományos ambícióikat is érintő sérelmeket felemlítve, részben az ügyet a sajtóban is tárgyaló cikkek, részben a múzeum igazgatójának már a nyár folyamán előadott javaslata alapján az ügygel 1965 decemberében bizottság foglalkozott. Az eltávozott és visszamaradt munkatársakon kívül a minisztérium Múzeumi Főosztálya s a VB Művelődési Osztálya s mások jelenlétében megtárgyaltuk a távozást kiváltó okokat. A bizottság a fiatalok eltávozását meggondolatlan, illetőleg indokolatlan cselekedetként minősítve az ügyet lezárta.

1. Gyűjteménygyarapítás

a) *Régészeti* gyűjtést, tervátsatási hitel hiányában, ugyanakkor a régészeti topográfia terepbejárásai és feldolgozási teendői miatt a felmerült leletmentésekre korlátoztuk. Befejezést nyert az OMF megbízásából végzett felsőörsi római templom felkutatása és feltárása (Tóth S.). Csajágon a vasútvonal építése közben előkerült római szentély kőfaragványait gyűjtöttük be (Kelemen M.). Veszprémben az Államigazgatási Iskola (v. Szeminárium) pincéjében őskori és koraközépkori leletanyag került elő (Kelemen M. — Tóth S.). Akaliban a vasúti töltésen végzett földmunka során egy korabronzkori magányos sír gazdag anyagát gyűjtöttük be (Kelemen M.). Balatonfüreden a Kossuth utcában telefonkábel fektetés közben előkerült XII — XIII. századi éremleletet találtak (Éri I.).

A MTA tervátsatási hiteléből Török Gyula Halimbán folytatta az avarkori temető feltárását, míg Nováki Gyula Bakonyszentlászlón folytatta földvárkutatását. Ezenkívül Valter Ilona az OMF munkaterve alapján a balatonfüredi templomrom s az alatta fekvő római villa maradványainak feltárását fejezte be.

Jelentős mennyiségű s helyenként értékes egyedí tárgyakat is eredményező leletanyag került be a veszprémi járás régészeti terepbejárásai során. Ezt a munkát Torma István muzeológus és Horváth Jolán gyakornok közreműködésével kb 2—2 hónapi időtartamban a Bakonyi Múzeum két fiatal régésze (Kelemen M. és Németh P.) végezte.

A leletmentések és terepbejárások eredményeként begyűlt anyag leltározott.

b) *Néprajzi* gyűjtés, részben Vajkai A. nyugdíjazása miatt is, szinte alig volt. A nyári gyakorlaton résztvevő debreceni néprajzos egyetemi hallgatók (Dám L. és Törő L.) részben a múzeum negatívát, céhiratanyagát rendezték, részben a népi műemlékekkel kapcsolatos munkákat végezték. Vajkai A. falukutatásban vett részt.

c) *Iparművészeti és képzőművészeti* gyűjteményünk, főleg a vásárlási keret szűkreszabott volta miatt, csupán néhány herendi, városlódi és bakonybéli kerámia, üvegtárgy megszerzésére, korlátozódott, illetőleg a felszabadulási kiállításon bemutatott néhány szoborvázlat megszerzése útján gyarapodott.

d) *Helytörténeti*, méginkább *adattári* gyűjteményünk a veszprémi Petőfi Színház folyamatos nyomtatvány- és fotódokumentumanyagának begyűjtésén túl, a már említett műemléki adattári, nyilvántartási anyagba került levéltári cédulák-

kal, továbbá az Ila – Kovacsics féle „Veszprém megye helytörténeti lexikona” c. munkájának kiadásra részben nem is került cédulaanyagával gyarapodott. (Itt jegyezzük meg, hogy a műemléki adattár az egész megye területére vonatkozóan tartalmaz anyagot, gyarapítása viszont a Bakonyi Múzeum költségvetéséből történik.)

e) *Természettudományi* gyűjteményünk 85, egyedileg számbavehető, preparált és kitömött állattal, illetve kőzetanyaggal gyarapodott (Papp J. és a bakonyi munkaközösség), míg szekrénykataszterbe Papp J. 18 napos gyűjtése során begyűjtött és preparált 2500 rovar került.

f) *Fotónegatívárunk* a néprajzi, természettudományi, illetve régészeti vonatkozású felvételeken kívül a Balaton-part 14 községének 1857 – 60 között készített kataszteri felmérései, továbbá a Josephinische Aufnahme és más, bécsi levéltárakban őrzött váralaprajzok, várleírások fotónegatívjaival gyarapodott.

g) *Könyvtárunk* gyarapodása a megszokott mértékű volt, külön kezeljük a külföldi cserépéldányok anyagát; 550 önálló munkát és 157 évfolyam folyóiratot.

2. Nyilvántartás, raktározás

Leltározásunk, mint említettük, lépést tartott a gyarapodással. 7775 tárgy került 1965-ben leltárba, ebből kétszáz híján a többi régészeti anyag. Továbbra is megoldatlan a nagyvázsonyi várásatás, illetőleg az ipar- és képzőművészeti gyűjtemény bizonyos csoportjainak nyilvántartásbavétele, részben megfelelő raktár, részben szakember hiányában.

Igen jó eredményként könyvelhetjük el, hogy a múzeum régészeti és természettudományi anyaga naprakészen kartonozott, a régészeti túlnyomó része fényképpel is el van látva. Az elmúlt évben készült 5500 leírókarton közül 1500 néprajzi. Így a 92 000 db-ot számláló összgyűjteménynek kb 6%-a kartonozatlan mindössze.

A revízió is, 13 000 tárgy revíziózáásával közeledik a befejezéshez, kb. még 15 000 tárgy nincs revíziózva, ezek túlnyomó részét az a geológiai anyag teszi ki, amely hosszabb kikölcösözés után legutóbb került vissza raktárunkba.

Raktározás tekintetében, mint jeleztük, a helyzet változatlanul súlyos és megoldatlan. Anyagiak híján elakadt a raktári korszerűsítés is. Hasonló okokból a könyvtár revíziója és csoportosítása sem nagyütemű. Az adattárat jelenleg szakosítjuk, nyilvántartásbavételének megkezdése 1966-ban várható.

3. Tudományos munka

a) *Kollektív munka* tekintetében elsősorban a régészeti topográfia veszprémi járást tartalmazó II. kötetének gyűjtő- és terepbejáró munkáját kell megemlítenünk. A kötet szerkesztője Éri I., szerzők: Kelemen M., Németh P., Torma I. és Éri I. Közreműködött még a Veszprém városra vonatkozó anyag leírásában Tóth S. is.

A keszthelyi forgatókönyv előkészítésében a Bakonyi Múzeum valamennyi munkatársa résztvett. A Bakony természeti képe c. kollektív munkát Papp J. szervezi és irányítja.

b) *Egyéni tudományos munka:*

Éri István folyamatosan szerkesztette a Közlemények II – III – IV. kötetét, a II. és III. kötetbe két-két tanulmányt írt. Résztvett korreferátumával a Veszprém megyei helytörténeti lexikon vitáján. Megkezdte a bakonyi üveghuták történetére vonatkozó anyag feldolgozását. Megjelent a Pannonia kiadásában Kisvárdáról szóló műemléki füzet.

Papp Jenő az Opuscula Zoologica számára egy angolnyelvű szakcikket írt. Tudományos feldolgozásra készített elő részben a Bakonyi Múzeumban, részben kül- és belföldi múzeumokban található anyagot. Beszámolót írt a Bakonyi természettudományi kutatásának eddigi eredményeiről a Közlemények II., illetőleg a helytörténet és természettudomány kapcsolatáról a IV. számába. Szerkesztette a bakonyi kutatás füzet sorozatát.

Vajkai Aurél terjedelmes tanulmányt írt a balatonmelléki présházáról a Közlemények V. számába. Résztvett a falukutatásban a balatonparti községekben. Összeállította egy nagyobb terjedelmű balatoni útikalauz anyagát a Corvina számára.

É. Takács Margit folytatta anyaggyűjtését a veszprémi színház történettel kapcsolatban. Feldolgozta a Borsos-kiállítás 3 kötetnyi vendégkönyvének anyagát „Képzőművészetünk és közönsége” c. tanulmányához.

Németh Péter elkészítette, Torma Istvánnal közösen, a románci bronzkincséről szóló tanulmányát a Közlemények IV. száma részére. Folytatta a magyarországi karthauziak történetével kapcsolatos kutatását. Szervezte a régészeti és geológiai kutatásokat egyeztető kisebb munkacsoport munkáját.

T. Péter Márta a megye műemléki nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat látta el.

Kelemen Márta két római tárggyú, a Bakonyi Múzeum anyagához kapcsolódó tanulmányának

anyaggyűjtését végezte. Résztvett a Közlemények II. és III. számának technikai szerkesztésében.

Tóth Sándor a Közlemények II. számába elkészítette a veszprémi középkori sírkőtöredékekről szóló tanulmányát. Dolgozott egy további kőtári vonatkozású tanulmányán. Szakdolgozata, illetőleg államvizsgálata-letételét későbbre halasztotta.

c) *Tanulmányutak*

Terveink e tekintetben minimális mértékben valósultak meg. Négy munkatársunk részben önköltségen, részben ösztöndíjjal 2–4 hetet töltött külföldön: Németh P. és Péter M. Olaszországban, Papp J. és Tóth S. a Német Demokratikus Köztársaságban tettek tanulmányutat.

Munkatársaink résztvettek a szakmai továbbképzésen, ezenkívül Tóth S. a reneszánsz kongresszuson, Németh, Kelemen, Éri a Művészettörténeti és Régészeti Társulat nyíregyházi vándorgyűlésén jelentek meg. 1965 elején a múzeum tudományos, adminisztratív és restaurátor kollektívája háromnapos tanulmányi kirándulást rendezett Szekszárd, Pécs, Kaposvár múzeumainak felkeresése céljából.

4. *Népművelő munka*

a) *Időszaki kiállításaink 1965-ben:*

1. Frank Frigyes festőművész kiállítása (Műcsarnok)
2. Vágfalvi Ottó festőművész kiállítása (saját rendezés, T. Péter M.)
3. Bognár Zoltán könyvillusztrációi (saját r., T. Péter M.)
4. Mai dán grafika (Műcsarnok – Kulturális kapcsolatok intézete)
5. Megyénk felszabadításának hadtörténete (saját r., Veres D. Csaba)
6. Felszabadulási tárlat (saját r., T. Péter M.)
7. Udvardy Erzsébet festőművész gyűjteményes kiállítása (saját r., T. Péter M.)
8. Tompa Kálmán képzőművészeti magángyűjteménye (saját r., T. Péter M.)
9. Mai veszprémi népművészeti bemutató (saját r., Vajkai A.)
10. Gorka Livia keramikus kiállítása (saját r., É. Takács M.)
11. Varga Győző grafikus útirajzai (saját r., Jakab Á.)
12. A Bakonyi Múzeum kincsei (saját r., É. Takács M.)
13. A Bakonyi Múzeum természetrajzi új szerzeményei (saját r., Papp J.)

14. A Bakonyi Múzeum új szerzeményei (saját r., É. Takács M. – Gopcsa K.)
15. VII. Veszprémi megyei őszi tárlat (saját r. É. Takács M.)
16. Fegyvertörténeti Kiállítás (Magyar Nemzeti Múzeum, Temesváry F.)
17. Nemzetközi cserekapcsolataink (saját r., É. Takács M.)
18. Gyermekrajzok (Propaganda Iroda – Jakab Á.)

Amint a fenti lista is jelzi, a Bakonyi Múzeum két időszakos kiállítási terme, melyhez a múzeum előcsarnokát is időnként igénybevevettük, változatos s nagyrészt saját rendezésű kiállításokat mutatott be. A megyében élő három festőművész kiállításán kívül igen nagy jelentőségű volt a 80-nál több, főleg a megye intézeteinek, üzemeinek tulajdonában levő, vagy köztéren felállított műalkotásból rendezett retrospektív Felszabadulási kiállítás, majd a VII. megyei őszi tárlat. Új kezdeményezést jelentett a nyári hónapokban a nagyértékű Tompa-féle magángyűjtemény bemutatása is. A mai dán grafikai kiállítás megnyitására, amelyen a dán ügyvivő is résztvett, a veszprémi, 1964-ben Dániában járt kórus adott hangversenyt.

Változatos volt a Múzeumi Hónap kiállítási programja, főleg saját anyagból, illetve Gorka Livia keramikus Keszthelyen bemutatott kiállításának anyagával. A Múzeumi Hónap eseményei közé tartozik a helybeli Művész Klub Tihanyban a Borsos-kiállításon, illetve Veszprém-ben a Gorka-kiállításon tett látogatása, vitaestje. Ez utóbbin a művész és Koczogh Ákos vett részt, előbbinél É. Takács Margit tartott tárlatvezetést. Ismét megrendezésre került, a Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárával közösen, a múzeumi fejtörő.

b) A Bakonyi Múzeum munkatársai Veszprém-ben kívül másutt is tevékeny részt vettek időszakos, illetve állandó kiállítások megrendezésében. Éri I. a pápai helytörténeti múzeum állandó kiállításának megrendezésében, Papp J. a zirci és a várpalotai állandó geológiai kiállítás rendezésében vett részt. É. Takács M. a tihanyi nagyszerű Borsos-kiállítást rendezte meg. T. Péter M. rendezte Gorka Livia keszthelyi kiállítását. Tóth S. a pápai bútorkiállítás rendezésében működött közre, Németh P. a várpalotai Bányásznapon rendezett bemutatókiállítást állította össze.

c) Előadások, illetve cikkek megírásával az előző évek színvonalán mozogtunk. Éri és Vajkai a Balatoni Nyári Szabadegyetemen tartottak elő-

adásokat (2–2). T. Péter M. és Tóth S. a veszprémi Batsányi Szabadegyetemen, Németh P. a honismereti körben tartott előadást. Összesen 45 ismeretterjesztő előadást tartottak és 62 népszerű cikket írtak meg múzeológusaink.

Jelentős volt az 1964 őszen megszervezett s 1965 őszen már második évébe lépett veszprémi városi honismereti klub működtetése, amely a Bakonyi Múzeum Baráti Körének tekinthető. A programot Éri I. és Németh P. állították össze, egy-egy művelődési évben 10 előadás hangzik el, s egy-egy autóbusszon megtett tanulmányi kirándulás fejezi be az évet.

A megyei honismereti referens munkakörét, távozásáig, Németh P. töltötte be. Megszervezte a júliusi sümegi továbbképző tanfolyamot. Ősszel a honismereti kutatók kétnapos tanácskozását Révfülöpön tartottuk.

d) A múzeum tudományos munkatársai ezenkívül reszortfeladatokat is elláttak. (Honismeret: Németh P.; műemléki ügyek: Éri I. és Tóth S.; képzőművészeti ügyek: T. Péter M.) Elkészült Veszprém város műemléki szabályrendelete, melyet a városi tanács végrehajtóbizottsága el is fogadott. Előkészítettük a megyei szabályrendeletet is, ennek ügyével azonban érdemben még nem foglalkoztak. Rendszeresen végeztük a Bakonyi Múzeum kiállítási inspekcióját. — Itt említjük meg, hogy az eltávozott múzeológusok tevékenységének részbeni pótlására 1965 ősztől két szerződéses munkaerőt alkalmaztunk, Jakab Ágnes pedagógiai főiskolát végzett tanár és Gopcsa Katalin gyakornok személyében, akik az év hátralévő hónapjaiban elsősorban népművelő munkát (tárlatvezetés, kiállításrendezés stb.) végeztek.

e) A Bakonyi Múzeumot 1965-ben összesen 39.529 látogató kereste fel, 11 000-rel több, mint az előző esztendőben. Számukra a múzeológusok, tárlatvezető teremőrök, összesen 601 tárlatvezetést tartottak.

IV.

A keszthelyi Balatoni Múzeum munkatervét néhány tényező befolyásolta, módosította. Kiemelt feladatként három munkát jelöltünk meg: az új, állandó kiállítás rendezését, a nemzetközi klasszika-filológiai társaság keszthelyi kongresszusában való közreműködést s végül a régészeti topográfia I. kötetének befejezését. E feladatok közül a kiállítás megrendezése elmaradt, illetőleg a forgatókönyv ismételt átdolgozása vált kívánatossá. A nemzetközi kongresszus üléseit

Budapesten tartotta s Keszthelyen csupán látogatást tett. A régészeti topográfiával kapcsolatos teendők elvégzésre kerültek.

Bár tervátasításokra, részben a másirányú tervek miatt, részben keret hiányában nem került sor, az év folyamán jelentős mértékben lekötötte a múzeum munkatársait néhány nagyobb szabású leletmentés. Örvendetes volt, hogy a MTA Régészeti Kutató Csoportja munkatársai e feladatok ellátásában segítséget nyújtottak a múzeumnak.

Az elmaradt feladatok helyett a múzeum tudományos gárdája néhány szakpublikációt készített terven felül, továbbá nagyobb ütemet vett a nyilvántartási munka is.

1. Gyűjteménygyarapítás

a) *Régészeti növénytani* gyűjtés és kutatás képezi a múzeum természettudományos munkatársának legfőbb tevékenységét. E téren a gyűjtemény a kékkúti leletmentésből származó gabonamagvakkal, faszennel és pelyvalevelekkel gyarapodott az i. u. IV. századból. A Keszthely-halászcseréi népvándorlaskori leletmentésből gabonamagvak és egy kis kenyérdarab került a gyűjteménybe. Tagyonról, egy avarkori temetőből faszennel gyűjtöttek. Összehasonlító anyagként kb 70 gyomnövény-faj magvai kerültek begyűjtésre, míg az állandó kiállítás természettudományi részéhez recens növényfajokat gyűjtöttek.

b) *Egyéb természettudományi gyűjtés* folyt részben a keszthelyi csatornázás során, továbbá Sümegen és környékén kövületanyagot gyűjtöttek, az új állandó kiállítás igényeire figyelemmel.

c) *Régészeti gyűjtés*, mint említettük, a néhány nagyobb szabásúvá vált leletmentésen folyt. Így a kékkúti 2. sz. ún. ókeresztény bazilika (mint a feltárás módosította: villa) teljes feltárása több héten keresztül, tavasszal és ősszel. Ugyancsak több hétig tartott a Keszthely-halászcseréi későnépvándorlaskori — IX. századi — telep 6 épületének és 8 személgödörének feltárása. Itt Bakay Kornél, a MTA Régészeti Kutató Csoportjának munkatársa is közreműködött. Keszthely — Úsztatón VII—XVII. századi dorongutak feltárására került sor. A múzeum hitelesítő kiszálláson ellenőrizte a Balatonfenyvesen előkerült 18 db-os koravaskori bronz raktárlelet lelő körülményeit.

d) *Néprajzi gyűjteményünk* 213 db-bal gyarapodott Nemesvitan, Balatonedericsen, Gyenesdiáson, Felsőpáhokon, Kékkúton, Taliándörögdön, Sümegen, Nemesbükön, Hévízen, Egregyen, Tiko-

son, Holládon és Vörsön végzett gyűjtések során. Ezekre összesen 40 napot fordítottak, a tárgyak zöme kerámia, kisebb hányadban hímestojás. Főleg ajándékként kerültek a múzeumba.

Folklór gyűjtésre Sármelléken, Nemesvitan, Balatonedericsen és Vörsön került sor. Főleg a karácsonyi ünnepkör szokásai és hiedelmei s Frech Miklóssal közösen népi gyógyászati emlék került felgyűjtésre (Petánovits K.).

e) *Más gyűjteményrészlegekben* számottevő gyarapodás nem volt, néhány iparművészeti és helytörténeti tárgy került a múzeumba.

f) *Az adattár* több mint ezer darab, fürdő-, múzeumtörténeti és munkásmozgalmi dokumentummal gyarapodott.

2. Nyilvántartás, raktározás

A természettudományi gyűjteményből a szekrénykataszterbe történt átvezetés révén a gyűjtemény csaknem 17 000, eddig egyedileg nyilvántartott tárggyal csökkent. A reális természettudományi gyűjteményállomány valamivel több, mint 5000 db. Igen jelentős volt a régészeti gyűjtemény 5600 tárgyának beletárolása, ebben az 1964-ben terepjáráson és leletmentésen gyűjtött anyagon kívül már az 1965. évi leletmentés tárgyának egy része is bennefoglaltatik.

A MNM Éremtára által meghatározott numizmatikai anyag leltárkönyvbe vezetésével zömében befejeződött az éremanyag nyilvántartásbavétele. A néprajzi gyűjtemény új szerzeményei mind leltárba kerültek, a régi anyag revíziózáásával kapcsolatban felbukkanó anyagon kívül naprakésznek vehető. Ugyanígy rendezettnak vehető a többi gyűjteményrészleg leltározottsága is.

1965-ben összesen 10 675 tárgyat leltároztak be a Balatoni Múzeumban. A gyűjteménynek mindössze kb 5%-a leltározatlan.

A kartonozás munkája, a természettudományi gyűjteményben a szekrénykataszterbe történt átcsoportosítás miatt, szünetelt. A régészeti leírókartonok készítése külső munkaerővel, a rendelkezésre álló fedezet erejéig megtörtént. A már a korábbi esztendőben megindult néprajzi leírókartonkészítés nagy erővel folytatódott. Petánovits Katalin 1562 kartont készített, a gyűjteményrészleg 50%-ban kartonozott. A múzeumban az év folyamán összesen kb. 3000 leírókarton készült, másfélszer annyi, mint a megelőző években összesen.

Megkezdődött az anyag revíziózáása is. Csaknem 15 000 tárgy revíziózáása révén az anyag 1/3-a átvizsgált.

A raktárak rendezése folytatódott, új fiókok, polcok, illetőleg üvegajtós raktári-könyvtári szekrényeket beszerzése révén.

3. Tudományos munka

Sági Károly elkészült a régészeti topográfia I. kötetének kibővítésével s a lektori vélemények alapján végzett átjavítással. Czeglédy Józseffel közösen megírta a Közlemények III. kötete számára a „Tanácsköztársaság Keszthelyen” c. tanulmányát. Frech Miklóssal közösen „A régészeti növénytan módszertana” c. 3 íves, „A római kontinuitás új szempontja” c. 2 íves dolgozatot írtak. Nyomdába adta „A Keszthely-dobogói későrómai temető” c. tanulmányát, melyhez növénytani részt ugyancsak Frech M. írt. — Végül Frech M., Rendi László és Bolla Sándorral közösen 6 ív terjedelmű dolgozatot írtak a Balaton regressziójáról, ez utóbbi tanulmányuk önálló formában lát napvilágot, a múzeumi szervezet e füzettel induló „Balatoni Dolgozatok” c. sorozatában.

Frech Miklós fentebb már jelzett munkái mellett a Közlemények III. kötete számára megírta „Adatok Győrök György és Győrök Leó életéhez” c. tanulmányát.

Petánovits Katalin folytatta korábban megkezdett gyűjtését a keszthelyi takácsipar történetéhez, illetőleg a „Növények szerepe a paraszti gyógyászatban” c., Frech Miklóssal közösen elkészítendő dolgozathoz.

Mindhárman közreműködtek a keszthelyi múzeum új állandó kiállítása forgatókönyvének második átdolgozásában.

Sági Károly a nemzetközi klasszika-filológiai kongresszuson előadást tartott új római kontinuitás elméletéről.

Résztvettek a szakmai továbbképzés egyes rendezvényein, Frech Miklós befejezte a Marxista-leninista Esti Egyetem I. évfolyamát, míg Petánovics Katalin az egyetem 1966. évi felvételi vizsgájára készült elő.

4. Népművelő munka

a) A Balatoni Múzeumban 1965-ben megrendezett kiállítások:

1. Halasi csipke (Propaganda Iroda)
2. Az alsófokú tanítás története (előző évről áthúzódo, saját rendezés, Frech M. — Petánovits K.)
3. Posta- és bélyegtörténeti kiállítás (Posta és Bélyegmúzeum)

4. Termesztett és vadontermő gyógynövények (Propaganda Iroda)
5. A helikoni verseny középiskolai tanulóinak képzőművészeti kiállítása (saját r.)
6. Gorka Livia keramikus kiállítása (saját r. T. Péter M.)
7. Festők a Balatonról (felújított, kibővített kiállítás a Magyar Nemzeti Galériával közösen, Bodnár Éva rendezésében)
8. NDK grafika és kerámia művészet (NDK kiállítás, rendezte: Frech M. — Petánovits K.)
9. Újszerzeményi kiállítás (saját rendezés a Múzeumi Hónap alkalmával)

b) Fentieken kívül a múzeum munkatársai résztvettek a hévízi és a gyenesdiási felszabadulási kiállítások rendezésében, 1965 áprilisában, majd Kővágóórsön az új körzeti könyvtár e célra biztosított helyiségében állandó jellegű iskolatörténeti kiállítást készítettek (Frech M. — Petánovits K.).

c) A múzeum tudományos munkatársai részben a Múzeumi Hónap alkalmával, részben ezen kívül, összesen 11 ismeretterjesztő előadást tartottak. Petánovits Katalin résztvett és előadást tartott a honismereti szakkörvezetők júliusi sümegi tanfolyamán.

d) A Keszthelyi Balatoni Múzeumot 1965-ben 93 259 látogató kereste fel, kétezerrel több, mint az előző esztendőben. Július — augusztusban a kiállítások hétfői napon is nyitva voltak. A látogatók számára összesen 735 tárlatvezetést tartottak.

Az új állandó kiállítás előkészítésével kapcsolatos építkezések miatt 1965 november elején lebontásra került a földszinti öttermes állandó kiállításrész.

V.

A pápai Helytörténeti Múzeum, 1965-ben, megszervezésének és működésének második évében fejezte be a rendelkezésre álló anyagából állandó kiállításainak megrendezését, egyúttal hozzálátott gyűjteményrészlegeinek tervszerű gyarapításához. Az állandó kiállítás előkészületei már 1964-ben megkezdődtek. Az Igazgatóság költségvetési keretéből készített kiállítási tárló sor felszerelése megtörtént, majd 1965 elején megindult a konkrét rendezés munkája is. A Mithay Sándor által elkészített forgatókönyvhöz Éri István és Németh Péter nyújtottak segítséget (középkori Pápa története). Az állandó kiállítás jelenleg a széles folyosón elhelyezett 10 tárlóban és üvegezett tablókön bemutatott, továbbá szabadonálló tárgyakból álló régészeti-helytörténeti összefoglalás (Pápa és pápai járás története az őskortól

napjainkig). Ezenkívül ehhez kapcsolódik az 1963-ban már elkészült ún. Nádor-terem kibővített enteriőr-anyaga, továbbá a szomszédos kisteremben bemutatott pápai keménycserép-kiállítás (megnyílt 1964 őszén). Végül a múzeum addig raktárnak használt saroktermének kiürítésével mód nyílt, a főleg a Bakonyi Múzeum anyagából berendezett XVIII — XIX. századi bútortörténeti kiállítás megrendezésére is. Ennek munkálataiban is segítséget nyújtottak a Bakonyi Múzeum munkatársai.

A pápai múzeum állandó kiállításait 1965 április 3-án, a megyei tanács VB és a városi tanács VB művelődési elnökhelyetteseinek jelenlétében, népes közönség előtt nyitotta meg Éri István megyei múzeumigazgató.

Az Igazgatóság intézményei közül a legnagyobb mértékben 1965-ben a pápai Helytörténeti Múzeumot fejlesztettük. Ez megmutatkozik költségvetési előirányzatában is (200 000 Ft — szemben az 1961-ben előirányzott 15 000 Ft-tal). Fokozatosan sikerült az intézmény létszámgondjait is megoldani. A múzeumnak egy főhivatású igazgatóján kívül 5 fő 5 — 5 órás részfoglalkozású alkalmazottja volt 1965-ben (1 fő adminisztrátor, 1 fő hivatalsegéd, 2 fő teremőr, 1 fő takarító).

1. Gyűjteménygyarapítás

a) *Régészeti gyűjtés* terén részben leletmentések, részben terepjárások folytak a múzeum gyűjtőterületén (Pápa város és a pápai járás). Borsosgyőr — Sédmentén római településnyomot, Borsosgyőr — Homokbányában korai kelta temető részletét, Pápa — Várostelken egy koraközépkori temető 11 sírját tárták fel, összesen 38 napi ásatással.

A múzeum igazgatója ezenkívül 23 napot fordított területe egyrészén terepbejárásra. (Pápakovácsi, Vaszar, Mezőlak, Borsosgyőr, Takácsi, Dáka, Bakonykoppány, Nagydém és Farkasgyepű.)

A begyűjtött anyagot a Bakonyi Múzeum restaurátor-műhelyében restaurálták és konzerválták, jórésze beletárolásra is került.

b) *Néprajzi gyűjtést* elsősorban falukutatói szempontok alapján végzett Erdélyi Zoltán, a Néprajzi Múzeum munkatársa és Dám László debreceni néprajzos egyetemi hallgató. 27 napon át kb húsz község településképét, népi műemlékeit vették számba, fényképfelvételeket és alaprajzokat készítettek.

c) *Helytörténeti gyűjtés* magában a városban történt, főleg az egykori pipagyártás tárgyi emlék-

anyagára vonatkozott. Ezenkívül néhány pápai készítésű tárggyal (óra, keménycserép) gyarapodott a múzeum.

2. Nyilvántartás, raktározás

Az 1964 végén 1700 darabot számláló gyűjtemény 1965-ben 1100 tárggyal gyarapodott, összesen 2878 tárgyat számlál, ebből 2500 leltározott. A gyűjtemény egyes csoportjai arányosan fejlődnek.

Az adattár létrehozásánál, elsősorban a Bakonyi Múzeum régészeti nyilvántartásának, adattári anyagának lemásolása révén, sikerült a lelőhelykataszter alapjait megvetni, aminek a folyamatban levő régészeti topográfiai munkák előkészítése miatt van nagy jelentősége.

Befejeződött az 1964-ben a városi tanács által biztosított földszinti raktárhelyiségekben a raktári rend kialakítása.

3. Tudományos munka

Mithay Sándor korábbi, győri kutatásainak feldolgozását fejezte be. Egy tanulmányát a Győr – Pápai vám-í zselízi telepről az Arrabona, egy másik, Koroncó – Újtelepen feltárt Hallstatt C halászkunyhóról írt cikkét a Folia Archaeologica számára elkészítette.

Ezenkívül budapesti és veszprémi kutatónapjai alkalmával részben győri, részben pápai feltárásainak publikálásához végzett anyaggyűjtést.

Résztvett a régészeti szakmai továbbképző előadásokon.

4. Népművelő munka

A múzeum az év első negyedében az állandó kiállítás rendezése miatt zárva volt. A kiállítás megnyitása után az alábbi időszak kiállításokat rendezték az e célra helyrehozott és megfelelő világítási installációval ellátott teremben:

1. Vágfalvi Ottó festőművész kiállítása (saját rendezés)
2. Bíró Károly helyi festő kiállítása (saját rendezés)
3. Egészségügyi felvilágosító kiállítás (Városi Tanács)
4. Modern haditechnikai kiállítás (Honvédelmi Minisztérium)
5. A pápai Textiles Sportkör története (saját rendezés)

A városok közötti TV vetélkedő Pápa – Nagykánizsa közötti rendezvényének színhelye Pápán

a múzeum teremsora volt. A vetélkedőre 1965 júniusában került sor.

A múzeumigazgató több előadást tartott a Múzeumi Hónap alkalmával Pápán és a falvakban. Rendszeresen résztvesz a helybeli Műemléki Albizottság munkájában.

A Helytörténeti Múzeumnak 1965-ben 14 548 látogatója volt, csaknem hatezer fővel több, mint az előző esztendőben. Számukra aránylag igen kevés, mindössze 44 tárlatvezetést tartottak.

VI.

Kiállítóhelyeink, emlékmúzeumaink 1965. évi működéséről beszámolva, általánosságban megjegyezzük, hogy látogatottságuk helyenként túlhaladja az 1964. évit, másutt azonban, főleg a csak nyári időben forgalmas helyeken csökkenés volt tapasztalható. A csökkenés összefüggésbe hozható az időjárás bizonytalanságával. A teremőri létszám tekintetében szinte egyáltalán nem sikerült emelést elérnünk, ez magyarázza, hogy a hétfői nyitvatartás tekintetében csak létszám átcsoportosítással sikerült helyenként eredményeket elérnünk. A biztonsági helyzet nem kielégítő volta Balatonfüreden és Badacsonyan 1–1 kiállított tárgy eltűnését okozta.

1. Madártani kiállítás, Ábrahámhegy

A kiállítás anyagában lényeges változás nem történt. Látogatottsága nem volt számottevő: 1104 fő. A gondnoki feladat ellátására csekélyösszegű, időszaki hónapokra szóló alkalmaztatást biztosítottunk.

2. Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony

Sem az épületek átalakítása, sem a már korábban tervezett kiállításfelújítás nem valósult meg ez évben. Az előbbi kivitelezői kapacitás, az utóbbi anyagi fedezet hiányában. Az épülettel kapcsolatos kisebb javításokat igyekeztünk házi kivitelezésben elvégezni.

A nyári időben a hétfői nyitvatartást is bevezettük, ennek ellenére a látogatók száma nyolcezerrel (az 1963. évi szintre) csökkent: 32 780 fő volt, akik számára 165 tárlatvezetést tartottak.

3. Jókai Emlékmúzeum, Balatonfüred

A kiállítás anyagában csupán néhány tárgy elhelyezése révén történt bővítés. Az olvasókönyvtárat rendszeresen továbbfejlesztjük. A nyári idő-

szakban, éppen az erőteljes forgalomnövekedés miatt vált lehetetlenné a teremőrök munkaidejének olyan beosztása, hogy a hétfői nyitvatartás megoldható legyen. A múzeum látogatottsága 49 773 fő, kétezerrel magasabb az előző évinél. A múzeum dolgozói 773 esetben tartottak tárlatvezetést.

4. Bajcsy-Zsilinszky Emlékmúzeum, Kővágóórs — Pálköve

A vértanúhalált halt politikus 1937-ben épített kis Balaton-parti villáját 1964-ben özvegye a magyar államnak ajánlotta fel. A Megyei Tanács 1965 tavaszán kiállítási célra Igazgatóságunknak utalta ki, egyúttal 60 000 Ft póthitelt biztosított az épület és kertjének rendbehozatalára és a kiállítás megrendezésére. A póthitel késői (augusztusi) biztosítása miatt, megfelelő kapacitás, továbbá az elrendelt egészségügyi zárlat miatt nem került teljes mértékben felhasználásra, egyes munkálatok 1966-ra húzódtak át. Az épület belső tatarozása, világítás felszerelése és a kert durva rendezési munkái elkészültek, megindult a forgatókönyvhöz szükséges kutatás. A kiállítást a Legújabbkori Történelmi Múzeum segítségével rendezzük meg.

5. Kisfaludy Emlékmúzeum, Sümeg

A múzeum épületével, kiállításával kapcsolatosan érdemleges változás nem volt. A helytörténelmi jellegű gyűjteményanyag ajándékokkal, gyűjtésekkel — Kovács J. András eredményes tevékenysége révén — száznál több tárggyal gyarapodott. Az előző évben megindult nyilvántartási munka folytatódott ugyan, de befejezést nem nyert, 1966-ra is áthúzódott.

A múzeum a helységbe irányuló idegenforgalom folyamatos növekedését, de a helyi érdeklődést is jól kiaknázva, látogatóinak számát az előző évihez képest csaknem hatezer fővel növelte: 25 011-re. A látogatók számára 361 ízben tartottak tárlatvezetést. Egyíztben a múzeum folyosóján, más-kor a község kultúrházában rendeztek múzeumi anyagból időszakos kiállítást, a felszabadulási évfordulóval kapcsolatosan. Eredményesen működött a Múzeumbaráti Kör (múzeumi albizottság) is, különösen a Múzeumi Hónap idején (tárlatvezetések 4 alkalommal a Kör rendezésében, múzeumi fejtörő rendezése stb.). Több ezer Ft-os értékű volt az épület és a park karbantartásával kapcsolatos társadalmi munka is. A Magyar Rádió „Mesélő Múzeumok” sorozatában a sümegi múzeumról 1965. szeptember 30-án sugárzott műsort.

Itt említjük meg, hogy az év első felében tárgyalásokat folytattunk a sümegi várban tárolt ásatási anyag konzerválása, nyilvántartásbavétele ügyében a keszthelyi múzeum igazgatójával és az ásatóval. Felmérésünk szerint több mint 50 000 db-ra rúg a feltárt leletanyag. Megkíséreltük az anyag Keszthelyre szállítását és restaurálásának megkezdését. Egy zárt leletanyag 10 000 db-os konzerváló-restauráló munkája a Balatoni Múzeum restaurátorát negyedéven át lefoglalta. Ennélfogva külső támogatás nélkül — tekintettel a túlterhelésre — a további anyagkezelést nem tudjuk elvégezni, problematikus a leletek további elhelyezése is. Nyilvántartási munka a vári anyag-nál nem folyt, a tervezett kiállítás megrendezésére sem került sor, anyagiak hiányában.

6. Múzeum, Tihany

A múzeum épületét, a volt apátsági templom-mal együtt, 1965-ben az Országos Műemléki Felügyelőség restauráltatta. A felmerült költségek megfelelő hányadát Igazgatóságunk költségvetéséből fedeztük. Az összesen 300 000 Ft-ra rugó felújítási hitelt — miután a költségvállalásra a megkeresést csak az év elején kaptuk meg — a Megyei Tanács póthitelből biztosította. Az épület tatarozását részben kutatással, részben belső felújítással kötöttük össze.

A templom és a volt kolostorépület külső homlokzatába, ahogyan az a részleges vakolatlevesek után kiderült, a XVIII. századi építéskor korábbi periódusok faragványanyaga is beépítésre került. A további — kérésünkre elrendelt — vakolatleves után az OMF építői, Tóth Sándor irányításával több, részben románkori, részben gótikus építészeti tagozatdarabot bontottak ki, köztük egy palmettás oszlopfejezet-töredéket az 1055 körüli építkezésekből. Az értékes leletek bemutatására az 1966-ban kialakítandó tihanyi kőtárban nyílik majd lehetőség.

Figyelembevéve ugyanis a római és középkori faragványanyag folyamatos gyarapodását, egyúttal ennek a veszprémi múzeumban megoldhatatlan raktározási-bemutatói problémáit, ugyanakkor azt a körülményt, hogy a tihanyi múzeum pincésora e célra egyenesen kínálkozik, elhatároztuk a pincék e célra történő átalakítását. A megelőző szint- és falkutatások után elkészült terv alapján az OMF 1965 decemberében már meg is kezdte a helyiségek átépítését.

A külső felújítással egyidejűleg megtörtént a kiállítási termek egyrésznének és a folyosóknak

már időszerű festése is. Az épületben működő rk. plébánia által használt s számunkra átadott egy helyiséget és a hozzátartozó folyosórészletet az eddig nem megfelelő pénztár-iroda, illetőleg ruhatár céljára alakítottuk át.

A belső munka 1965 májusára, a külső tatarozás a nyár végére készült el. Az idő előrehaladottsága miatt a múzeum udvari homlokzatainak felújítása 1966-ra tolódt.

Az Igazgatóság 1965. évi rendezvényei közül messze kimagaslott és széleskörű érdeklődést váltott ki a május 16-án megnyílt s őszi nyitvatartott Borsos Miklós szobrászművész újabb alkotásait bemutató kiállítás. A látogatók mintegy 20%-a kifejezetten e kiállítás megtekintése céljából kereste fel múzeumunkat. Köztük a kormány számos tagját, hazai és külföldi közéleti személyiséget, delegációkat sorolhatjuk fel. A kiállítással s az azt kiváltó hatással — vendégkönyveink bejegyzései kapcsán — több mint 30 hazai és külföldi kritika, ismertetés, vezércikk foglalkozott, a megnyitóról a Magyar Rádió egyenesadásban számolt be, bemutatta több ízben a Televízió és a Filmhíradó is. Nemcsak a 3 kötetet megtöltő, igen tanulságos bejegyzéseket tartalmazó vendégkönyv jelezte az érdeklődést, hanem az a körülmény is, hogy 1500 példányban megjelentetett katalógusunkat másfél hónap alatt elkapkodták, így augusztusban újabb 2000 példányban nyomattuk újra.

Az év egyik legjelentősebb magyar képzőművészeti kiállításának tehát a tihanyi múzeum adott otthont, az érdeklődés és a lehetőség a kezdeményezés folytatására ösztönöz: már 1965-ben megkezdtek az itt rendezendő Egry József-kiállítás előkészítését.

Borsos Miklós szobrászművész kiállítását É. Takács Margit, a Bakonyi Múzeum munkatársa rendezte, a megnyitóbeszédet a megyei múzeumigazgató tartotta.

Részben É. Takács Margit, (1965 augusztus — szeptember), részben (1965 június 24 — július 18. között) T. Péter Márta muzeológusok a nyári időszakban kihelyezést nyertek a tihanyi múzeumba, a szükséges igazgatási és népművelési tevékenység (tárlatvezetés) ellátására. A múzeumban összesen 999 tárlatvezetés zajlott le.

Építőművészek több ízben, köztük az UNESCO kongresszusa is, megbeszéléseiket, amint arra már 1964-ben is volt példa, a múzeum helyiségeiben tartották. Szeptember 27-én esti tárlatlátogatás keretében a veszprémi Művészklub 60 tagja kereste fel a múzeumot.

Az 1964-ben megrendezett 3 termes „A Balaton jövője” c. kiállítást november 9-én a Balatoni

Intéző Bizottság lebontatta. Kiseb változások történtek az állandó kiállításon is. Az itt és a vendégszobákban elhelyezett műtárgybútorokat részben Pápára, részben az eredetileg kikölcsonzó mosonmagyaróvári múzeumba szállították vissza. Az elszállított bútorokat a Bakonyi Múzeum 1964–65-ben felújított műtárgybútorokkal pótoltuk. — Megkezdődött az 1966-ban itt megrendezendő „Hajók a Balatonon” c. hajózástörténeti kiállítás előkészítése is, az Egry- és a kőtári kiállítás mellett. Igazgatóságunk javasolta az eddig hozzáférhetetlen egykori berendezésével épen álló könyvtárszoba hasznosítását múzeumi könyvesbolt-olvasószoba céljaira. A Múzeumi Főosztály a javaslattal egyetértett, a berendezést megterveztek, kivitelezése megindult, remélhetőleg 1966 idegenforgalmi idényére elkészül. A Főosztály kérésére Éri István elkészítette az állandó kiállításrész 1967. évi felújításának forgatókönyv-vázlatát.

Bár Tihanyban is problematikus a teremőri létszám, két munkakör megszüntetésével kísérletként 1965 augusztusában a múzeum reggel 9-től — 19 óráig tartott nyitva. A 10 órás nyitvatartás hasznosnak bizonyult, azonban a látogatószám még így is alatta maradt az 1964. évinek, 162 502 volt, 24 000-rel kevesebb. Ebből kb 15 000 főnyi csökkenés a Népművészeti Házban állott népművészeti kiállításrészünk augusztus elején történt lebontásával magyarázható, az előző évi itteni, hasonló időszakra eső látogatószám figyelembevételével.

7. Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Tihany

Az 1963 elején a megyei múzeumigazgató által kezdeményezett tihanyi skanzen ez évben eljutott a megvalósulás határáig. Miután sem a Balatoni Intéző Bizottság, sem az ügyben érdekeltté vált HISZÖV a korábban kilátásba helyezett, a népi műemlékek helyreállításához szükséges összeget biztosítani nem tudta, a fedezetet máshonnan szereztük meg. Igazgatóságunk a volt halászcéhház és a Batthyány u. 40. alatti népi műemlékek helyreállítási tervét, költségvetését 1965 elején elkészítette s a kivitelezéshez megnyerte az Országos Műemléki Felügyelőséget. Augusztusban indult meg a két épület restaurálása. Az előirányzott költségvetés (kb 300 000 Ft) mintegy felét a Múzeumi Igazgatóság, másik részét az OMF biztosította. Az épületek munkálatai a korai fagy miatt teljes befejezést nem nyertek, bár mindkettő előzetes átadása az év végére megtörtént. A hátra-

levő kisebb munkák és a kiállítás megrendezése, tereprendezés stb. 1966 elején nyerne befejezést.

A Batthyány u. 40. sz. épületben lakó családot, miután más cserelakás biztosítására nem volt mód, ideiglenes jelleggel a Népművészeti Ház 3 helyiségéből álló kiállításrészébe költöztették át, emiatt a kiállítást augusztus 1-én lebontottuk, anyagát Veszprémbe szállítottuk. A kiállítás egyébként 1965-ben április 1-től volt nyitva.

8. Helytörténeti kiállítás, Túskevár

Az itteni falumúzeum céljára a Községi Tanács részéről átadott épület 1964-ben megkezdett felújítása, hosszabb megszakításokkal őszig húzódtott, s 60 000 Ft-os felújítás ráfordítása ellenére sem tekinthető befejezettnek. Ugyanis az államosított épület volt tulajdonosa perrel támadta meg a kiutalást s mindmáig — jogellenesen — használatában tartja annak egy részét. A tárgyalások sorozata ugyan a perlekedőt elmarasztalta, azonban az épületrész kiürítését még mindig nem lehetett fogantatni. Így a háromnegyedében helyreállított épület kiállításának megrendezésétől el kellett tekintenünk.

A Községi Tanács két kis helyiségében álló kiállítást Molnár István esperes-plébános, a gyűjtemény kezelője, tovább gyarapította. Látogatottsága az előző évihez mérten kb 300 fővel csökkent: 1 877, ebben szerepet játszott a száj- és körömfájás miatt bevezetett egészségügyi zárlat is. A gyűjtemény még mindig élénk sajtóvisszhangot vált ki, kisebb hírek mellett a Szabad Föld és a Képes Újság nagyobb riportot közölt a falumúzeumról.

9. Helytörténeti kiállítás, Várpalota

Az 1964-ben megkezdődött kiállítás bővítése januárban befejeződött. Összefüggő tablósor alkalmazásával Várpalota és környéke geológiai múltját s annak tárgyi emlékanyagát, kőzet- és kőület darabokat mutatunk be az aránylag kis kiállítási terem átrendezésével egy falsikon.

A várpalotai tanács VB ülésén tárgyalta meg az itteni gyűjtemény munkáját.

A kiállítási helyiségben 1965 szeptemberében, a Bányásznapi alkalmával, Bakonyi Múzeum kincseinek bemutatásával „aranyvasárnapot” rendeztünk, komoly érdeklődés mellett. Az egészévi látogatottság kb 700 fővel magasabb az előző évinél: 8 160 személy kereste fel 1965-ben.

10. Vármúzeum, Veszprém

Lényeges változtatásokat a három kiállítási egységben nem hajtottunk végre, eltekintve apróbb javításoktól. Tovább folyt a Gizella-kápolna előtti Várkút feltárása, innen és a Vár egyes épületeiből falkutatás során néhány értékes kőfaragvány került elő, ezek egy részét a Szent György-kápolnában, illetve a Hősi Kapuban helyeztük el. Az időjárás miatt csökkent idegenforgalom a Vármúzeum látogatottságában is, bár nem jelentősen, de megmutatkozott. 1 700-zal kevesebb, mint 1964-ben: 148.683 fő. A szükséges teremóri létszámot biztosítani tudtuk a hétfői nyitvatartások idejére is. A Vármúzeumban megtartott tárlatvezetések száma 859 volt.

11. Helytörténeti kiállítás Zalavár

Az év elején létszámnehézségek miatt bizonyos fokú átszervezést hajtottunk végre Zalaváron. Szalay Lajos iskolaigazgató gondnoki megbízatását megszüntettük s áttértünk a kiállítás 7 hónapos időtartamon keresztül történő nyitvatartására. Az átszervezés, illetve a zárvatartás a látogatószámot csökkentette 670 fővel, 1965-ben mindössze 1 137 fő volt. A kiállítás anyagában egyébként változtatás nem történt.

12. Reguly Emlékmúzeum, Zirc

A múzeum folyosóján a már 1964-ben ideszállított, az 1962-ben Veszprémben kissé elavult installációval megrendezett geológiai kiállításrész 1965-ben teljesen átrendeztük, új forgatókönyv, didaktikus, nagyméretű tablók, új tárlók beállításával. A rendezési munkálatok júliusban folytak, a kiállítás új formájában augusztus 10-én nyílt meg.

A múzeum 1965-ben hétfői napokon is nyitva tartott. Az idegenforgalom emelkedő tendenciájú volt, a látogatók száma háromezzerrel több volt az 1964. évinél: 24 116.

A korábban már tervbevett romkerti rész restaurálása, újjárendezése anyagiak hiányában elmaradt, külső támogatás híján sorsát a jövőben sem tudjuk megoldani.

VII.

A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság 1965. évi tevékenységének statisztikai adatait az alábbi táblázatokban közöljük:

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG KÖLTSÉGVETÉSE

K I A D Á S	1964. évi jávahagyott összköltség- vetés	1965. évi előirányzat	1965. évi póthitelek	1965. évi összesen
01-es rovat	545 000	514 000	42 000	556 000
02-es rovat	315 400	281 000	8 000	289 000
03-as rovat	31 500	42 000	—	42 000
04-es rovat	16 200	23 000	—	23 000
05-ös rovat	535 000	660 000	51 300	711 300
06-os rovat	188 500	219 000	700	219 700
07-es rovat	400 000	385 000	20 000	405 000
08-as rovat	350 000	350 000	180 000	530 000
09-es rovat	210 000	79 000	—	79 000
Kiadás összesen:	2 591 600	2 553 000	302 000	2 855 000
BEVÉTELEK	1964. évi előirányzat 348 000	1964. évi teljesítés 457 611	1965. évi előirányzat 465 000	1965. évi teljesítés 465 000

1965. ÉVI, INTÉZMÉNYEKRE BONTOTT KÖLTSÉGVETÉS ÉS FELHASZNÁLÁSA

Kiadás	Igazgatóság		Bakonyi Múzeum		Keszthely		Pápa		Tihany		Kism. üzemok	
	ő- irány- zat	Telje- sítés	Elő- irány- zat	Telje- sítés	Előir.	Telj.	Előir.	Telj.	Előir.	Telj.	Előir.	Telj.
01	106 660	105 635	141 800	146 855	121 500	132 559	26 900	28 537	103 300	106 636	14 140	21 347
02	20 700	19 423	84 500	90 560	57 250	58 317	25 030	29 874	740	638	92 780	89 950
03	23 000	8 530	9 000	20 638	6 000	6 526	2 000	2 813	500	2 803	1 500	688
04	2 230	2 230	3 740	3 975	8 960	6 219	1 370	525	6 230	—	470	152
05	172 200	179 241	161 400	183 869	128 350	156 509	47 550	51 946	73 000	25 534	77 500	47 268
06	71 100	56 683	52 100	61 145	37 700	35 810	16 200	11 473	18 200	16 572	23 700	16 441
07	221 100	264 989	103 400	89 368	42 000	39 656	18 500	13 996	—	427	—	—
08	—	—	—	—	—	—	50 000	57 523	100 000	379 422	50 000	48 791
09	2 000	2 000	18 000	24 410	30 000	33 594	9 000	3 933	20 000	14 411	—	—
Összesen	618 990	638 731	573 940	620 802	431 760	469 190	196 550	200 620	321 970	546 443	260 090	224 637
Bevétel	—	—	8 000	9 300	40 000	41 900	4 000	2 790	280 000	250 842	90 000	84 016
Belépődíj	—	7 855	8 000	10 108	5 000	4 530	500	186	21 000	23 514	2 500	455
Kiadvány	—	—	360	360	960	960	200	60	3 880	3 825	600	1 245
Összesen:		7 855	16 360	19 768	45 960	47 390	4 700	3 036	304 880	283 181	93 100	85 716

A VESZPRÉM MEGYE MUZEUMI IGAZGATÓSÁG LÉTSZÁMKIMUTATÁSA

a) Főfoglalkozású dolgozók

	Név	Beosztás, besorolás	Munkahely	1965. I. 1.	1965 XII.31	Megjegyzés
1.	Éri István	megyei múzeum-igazgató 7203	Bakonyi Múzeum, Veszprém	1	1	
2.	Sági Károly	múzeumigazgató 7204	Balatoni Múzeum Keszthely	1	1	
3.	Mithay Sándor	múzeumigazgató 7204	Helytörténeti Múzeum, Pápa	1	1	
4.	Vajkai Aurél	tudományos főmunkatárs 7222	Bakonyi Múzeum, Veszprém	1		-III.3-ig
	Tóth Sándor	s. múzeológus 7225	Bakonyi Múzeum, Veszprém	1		szerződéssel IX. hó 15-ig
5.	Papp Jenő	múzeológus I. 7223	Bakonyi Múzeum, Veszprém	1	1	átmin. IV.1-től
6.	É. Takács Margit	múzeológus II. 7224	Bakonyi Múzeum, Veszprém	1	1	
7.	Frech Miklós	múzeológus II. 7224	Balatoni Múzeum, Keszthely	1	1	átmin. IV. 1-től
		múzeológus I. 7223				
8.	Petánovits Katalin	s. múzeológus 7225	Balatoni Múzeum, Keszthely	1	1	
9.	Kelemen Márta	s. múzeológus 7225	Bakonyi Múzeum Veszprém	1		1965. IX. 30-ig
10.	Isaszegi János	restaurátor II. 7228	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	
11.	Csiszár Károly	restaurátor II. 7228	Balatoni Múzeum Keszthely	1	1	
12.	Bárdossy Lászlóné	gazdasági igazgató II. 7403	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	
13.	Kollár Józsefné	előadó 7424	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	
14.	Gyarmati Istvánné	gondnok 7441	Reguly Antal Múzeum Zirc	1	1	
15.	Bárányos Jánosné	adminisztrátor 7441	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	
16.	Isaszegi Istvánné	kisegítő III. 7472	Bakonyi Múzeum Veszprém	1		1965. VII. 31-ig
	Hauck Vendel	kisegítő III. 7472				1965. VIII. 1-től
17.	Futó Jenő	kisegítő III. 7473	Balatoni Múzeum Keszthely	1	1	
18.	Nagy Anna	kisegítő III. 7473	Balatoni Múzeum Keszthely	1	1	
19.	Balogh István	kisegítő II. 7471	Tihanyi Múzeum Tihany	1	1	
20.	Molnár János	gépkocsivez. 264	Bakonyi Múzeum Veszprém	1		1965. I. 31-ig
	Takács Károly	gépkocsivez. 264	Bakonyi Múzeum Veszprém		1	1965. II. 1-től
	Szolgáltatételre beosztva:		összesen	20	18	
21.	T. Péter Márta	s. múzeológus tanár	Bakonyi Múzeum Veszprém	1		1965. VIII. 3
22.	Németh Péter	s. múzeológus tanár	Bakonyi Múzeum Veszprém	1		1965. IX. 30-

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG LÉTSZÁMKIMUTATÁSA

b) Időszaki főfoglalkozású dolgozók

	N é v	Beosztás, besorolás	Munkahely	Hónapszám		Megjegyzés	
				1964	1965.		
1.	Börzsönyi Ferencné	szolgálatvezető teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	11	11	
2.	Jakab Ágenes	tárlatvezető teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	—	4	
3.	Tóth Ernőné	portás	7475	Bakonyi Múz. Veszprém	8	11	
4.	Pápai Margit	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém		5	
5.	Cseh Gézáne	szolgálatvezető teremőr	7474	Balatonai Múzeum Keszthely	11	11	
6.	Simon Károlyné	teremőr	7474	Jókai Emlékmúzeum Balatonfüred	—	3	
7.	Hertelendy Gáborné	teremőr	7474	Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony	—	3	
8.	Balázs Kálmánné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	—	7	
9.	Balogh Istvánné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	11	11	
10.	Blénessy Tiborné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	9	8	
11.	Botka Kálmánné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	—	7	
12.	Fülöp Gézáne	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	—	7	
13.	Geisz Simonné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	8	7	
14.	Horváth Jánosné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	6	6	
15.	Horváth Imréné	takarító	7474	Tihanyi Múz. Tihany	—	4	
16.	Kovács Istvánné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	6	6	
17.	Tamás Gáborné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	—	7	
18.	Varró Imréné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	6	6	
19.	Volfinák Dénesné	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	8	8	
20.	Wéber Dezső	teremőr	7474	Tihanyi Múz. Tihany	11	11	
21.	Wéber Dezsőné	takarítónő	7474	Tihanyi Múz. Tihany	5	6	
				összesen	100	149	

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG LÉTSZÁMKIMUTATÁSA

c) Állandó részfoglalkozású dolgozók.

	N é v	Beoszt., besor.	Munkahely	1965.	1965.	Megjegyzés	
				I. 1.	XII. 31.		
1.	Benedek Sándorné	bérszámfejtő	7443	Bakonyi Múz. Veszprém	1		1965. IV. 30-ig
	Koller Jánosné	bérszámfejtő	7443	Bakonyi Múz. Veszprém		1	1965. V. 1-től
2.	Vitéz Ágnes	preparátor	7643	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
3.	Vajkai Aurél	adattárkezel.	7443	Bakonyi Múz. Veszprém		1	1965. IV. 1-től
4.	Lajtai János	anyagnyilv. tartó	7441	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
5.	Zimmermann Gusztáv	raktárkezel.	7443	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
6.	Vitéz József	portás	7475	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
7.	Havas Jánosné	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
8.	Sebestyén István	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
9.	Szóllósi Anna	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1		1965. IX. 15-ig
	Isaszegi Istvánné	hiv. segéd	7473	Bakonyi Múz. Veszprém		1	1965. IX. 15-től
10.	Komáromi Zsigmondné	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
11.	Horváth Jolán	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1		1965. III. 31-ig
	Lajtai Jánosné	teremőr	7474	Bakonyi Múz. Veszprém		1	1965. IV. 1-től
12.	Bugár Pálné	portás	7475	Bakonyi Múz. Veszprém	1		1965. VI. 15-ig
	Szamosi Andrásné	portás	7475	Bakonyi Múz. Veszprém		1	1965. VI. 16-től
13.	Makai Mária	takarító	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
14.	Csomain Anna	takarító	7474	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	
15.	Lőrincz József	karbantartó	7471	Bakonyi Múz. Veszprém	1	1	

	N é v	Beoszt.,	besor.	Munkahely	1965. I. 1.	1965. XII. 31.	Megjegyzés
16.	Cseh Géza	adminisztrátor.	7442	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
17.	Ulrich Ede	adattárkez.	7443	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
18.	Csiszár Károlyné	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
19.	Papp Sándor	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
20.	Bojársky Dezsóné	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
21.	Molnár Gyuláné	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
22.	Németh Gyuláné	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
23.	Stenger Mária	teremőr	7474	Baltoni Múz. Keszthely	1	1	
24.	Hertelendy Gábor	gondnok	7441	Irodalmi Em. Badacsony	1	1	
25.	Szalay Imréné	teremőr	7474	Irodalmi Em. Badacsony	1	1	
26.	Istvánffy Miklósné	gondnok	7441	Jókai Emlékmúz. Balatonfüred	1	1	
27.	Kemechey Jenő	teremőr	7474	Jókai Emlékmúz. Balatonfüred	1	1	
28.	Éles Gáborné	takarító	7474	Jókai Emlékmúz. Balatonfüred	1	1	
29.	Ecsedy Sándorné	adm.	7441	Helytört. Múz. Pápa		1	1965. III. 1-től
30.	Jászai Józsefné	teremőr	7441	Helytört. Múz. Pápa	1	1	
31.	Szabó Istvánné	teremőr	7474	Helytört. Múz. Pápa	1		1965. I. 31-ig
	Tasner Károlyné	teremőr	7474	Helytört. Múz. Pápa			1965. II. 1-től
32.	Meisinger János	kisegítő III.	7472	Helytört. Múz. Pápa	1	1	
33.	Kovács J. Andrásné	gondnok	7441	Kisfaludy Em. Sümeg	1	1	
34.	Bozó Sarolta	teremőr	7474	Kisfaludy Em. Sümeg	1	1	
35.	Hemann Julianna	teremőr	7474	Kisfaludy Em. Sümeg	1	1	
36.	Molnár István	gondnok	7441	Tuskevári kiállítás	1	1	
37.	Farkas Imréné	takarító	7474	Tuskevári kiállítás	1	1	
38.	Meldrich István	teremőr	7474	Várpalotai kiállítás	1		1965. V. 31-ig
	Csömöre János	teremőr	7474	Várpalotai kiállítás		1	1965. VI. 1-től
39.	Kaluger Simonné	házfelügyelő	7441	Ábrahámhegy	1	1	

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG LÉTSZÁMKIMUTATÁSA

d) Időszaki részfoglalkozású dolgozók.

Sorsz.	Megnevezés	Beosztás,	Besorolás	Munkahely
1.	1 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Madártani kiállítás Ábrahámhegy
2.	1 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Baltoni Múzeum Keszthely
3.	1 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Helytörténeti Kiállítás, Zalavár
4.	1 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Helytörténeti Múzeum Pápa
5.	5 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Vármúzeum, Veszprém

9 fő összesen 63 hónap

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG GYŰJTEMÉNYEI

a) BAKONYI MÚZEUM VESZPRÉM.

	Teljes tárgyi gyűjtemény anyag						
	1964. XII. 31.		1965. gyarapodás		1965. csökkenés	1965. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	egyedi	becslés
Természettudományi	22 899	29 600	85	2 500	—	22 984	32 100
Régészeti	41 535	6 660	7579	1 600	—	49 114	8 260
Numizmatikai	7 618	6 200	30	1 200	—	7 648	7 400
Néprajzi	7 047	—	41	—	—	7 088	—
Iparművészeti	4 030	10	31	—	—	4 061	10
Képzőművészeti	1 136	—	8	—	—	1 144	—
Irodalmi	—	—	—	—	—	—	—
Helytörténeti	3 903	—	1	—	—	3 904	—
Összesen	88 168	42 470	7 775	5 300	—	95 943	47 770
	Segédgyűjtemény						
Adattár	—	—	—	—	—	—	—
Fotó	21 758	900	2 354	900	—	24 112	350
Könyv	9 223	—	446	—	—	9 669	—
Folyóirat	585	—	76	—	—	661	—
Összesen	31 566	900	2 876	900	—	34 442	350
	Nemzetközi csere						
Könyv	—	—	550	—	—	550	—
Folyóirat	—	—	157	—	—	157	—

b.) BALATONI MÚZEUM, KESZTHELY

	Teljes tárgyi gyűjteményanyag						
	1964. XII. 31.		1965. gyarapodás		1965. évi csökk	1965. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	egyedi	becslés
Természettudományi	21 997	3 042	—	17 101	16 871	5 126	20 143
Régészeti	20 100	3 035	5 054	500	—	25 154	500
Numizmatikai	5 910	—	439	—	1 068	5 281	—
Néprajzi	4 926	—	299	—	—	5 225	—
Iparművészeti	3 040	220	8	—	—	3 048	220
Képzőművészeti	1 271	—	—	—	—	1 271	—
Irodalmi	—	—	—	—	—	—	—
Helytörténeti	1 308	—	21	—	—	1 329	—
Összesen	58 552	6 297	5 821	17 601	17 939	46 434	20 863
	Segédgyűjtemény						
Adattár	41 152	14 390	1 495	2 650	—	42 647	17 000
Fotó	2 189	418	—	638	—	2 189	1 066
Könyv	10 142	—	47	—	—	10 189	—
Folyóirat	3 037	—	181	—	—	3 218	—
Összesen	56 520	14 808	1 723	3 288	—	58 243	18 066

c.) HELYTÖRTÉNETI MÚZEUM, PÁPA

	Teljes tárgyi gyűjteményanyag						
	1964. XII. 31.		1965. gyarapodás		1965. évi csökk.	1965. XII. 31.	
Természettudományi	150	—	—	—	150	—	—
Régészeti	99	200	600	—	—	699	—
Numizmatikai	180	—	220	—	—	400	—
Néprajzi	221	—	323	—	—	544	—
Iparművészeti	131	—	7	—	—	138	—
Képzőművészeti	28	—	4	—	—	32	—
Irodalmi	—	—	—	—	—	—	—
Helytörténeti	908	—	157	—	—	1065	—
Összesen	1717	200	1311	—	150	2878	—
Segédgyűjtemény							
Adattár	1280	—	—	150	—	1280	150
Fotó	30	—	40	—	—	70	—
Könyv	1880	—	946	—	—	2376	—
Folyóirat	519	—	370	—	—	889	—
Összesen	3709	—	946	150	—	4615	150

d.) KISMÚZEUMOK

		Természettudomány	Régészet	Numizmatika	Néprajz	Iparművészet	Képzőművészet	Irodalom	Helytörténet	Összesen
1.	Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony	—	—	—	—	34	8	—	3	45
2.	Jókai Emlékmúzeum, Balatonfüred	—	—	—	—	14	—	—	—	14
3.	Kisfaludy Emlékmúzeum, Sümeg	274	14	336	400	17	90	652	52	1835
4.	Múzeum, Tihany	—	—	nincs	önálló gyűjteménye	—	—	—	—	—
5.	Helytörténeti Múzeum, Tüskevár	—	141	611	94	4	—	—	66	916
6.	Helytörténeti Múzeum, Várpalota	—	—	anyaga még nincs	nyilvántartásba véve	—	—	—	—	—
7.	Helytörténeti Múzeum, Zalavár	—	—	anyaga még nincs	nyilvántartásba véve	—	—	—	—	—
8.	Reguly Emlékmúzeum, Zirc	96	—	6	180	26	—	—	10	381
9.	Vármúzeum, Veszprém	—	—	nincs	önálló gyűjteménye	—	—	—	—	—
10.	Madártani Kiáll. Ábrahámhegy	—	—	nincs	önálló gyűjteménye	—	—	—	—	—
	összesen	370	155	1016	674	95	98	652	131	3191

A VESZPRÉM MEGYEI MŰZEUMI IGAZGATÓSÁG GYŰJTEMÉNYEI
Összesítés
TELJES TÁRGYI GYŰJTEMÉNYANYAG

	1964. XII. 31.		1965. gyarapo-dás		1965. évi csökk.	1965. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	egyedi	becslés
Természettudomány	45 416	32 642	85	19 601	17 021	28 480	52 243
Régészet	61 889	9 895	13233	2 100		75 122	8 760
Numizmatika	14 724	6 200	689	1 200	1 068	14 345	7 400
Néprajz	12 790		241			13 531	
Iparművészet	7 296	230	46			7 342	
Képzőművészet	2 533		12			2 545	
Irodalom	652					652	
Helytörténet	6 233		196			6 429	
Összesen	151 533	48 967	15 002	22 901	18 089	148 446	68 403

SEGÉDGYŰJTEMÉNY

Adattár	42 432	14 390	1 495	2 800		43 927	17 150
Fotó	23 977	1 318	2 394	1 538		26 371	1 416
Könyv	21 245		1 539			22 784	
Folyóirat	4 141		784			4 925	
összesen	91 795	15 708	6 212	4 338		98 007	18 566

A VESZPRÉM MEGYEI MŰZEUMI IGAZGATÓSÁG MŰZEUMAI
LELTÁROZÁS – KARTONOZÁS – REVÍZIÓ

	Bakonyi	Keszthelyi	Pápai	Kismúzeumok	Összesen
	m ű z e u m o k				
Leltározott 1964. XII. 31-ig	84 068	49 712	1 340	1 640	136 760
Leltározva 1965. év folyamán	7 775	-6 196*	1 209	228	3 016
Leltározott 1965. XII. 31-ig	91 843	43 516	2 549	1 868	139 776
Leltározatlan 1965. XII. 31	4 100	2 918	329	1 387	8734
Kartonzás 1964. XII. 31-ig	33 468	2 090	-	-	35 558
Kartonzás 1965. év folyamán	5 532	2 966	-	172	8 670
Kartonzás 1965. XII. 31-ig	39 000	5 056	-	172	44 228
Revíziózott 1964. XII. 31-ig	63 235	-	-	-	63 235
Revíziózva 1965. év folyamán	13 376	14 747	2 549	448	31 120
Revíziózott 1965. XII. 31-ig	76 611	14 747	2 549	448	94 355

*16 871 db szekrénykataszterbe áttéve

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMOK LÁTOGATOTTSÁGA 1965. ÉVBEN

		Egyéni látogató		Csoportos látogató		Összes látogató 1965.	Ebből külföldi	Összes látogató 1964.	Külön-bözet	Tárlat-vezetés
		feelnőtt	gyermek	feelnőtt	gyermek					
1.	Bakonyi Múzeum, Veszprém	6 112	3 790	2 196	27 431	39 529	1 787	28 052	+11 477	601
2.	Vármúzeum, Veszprém	23 736	6 795	6 384	111 768	148 683	10 813	150 409	-1 726	859
3.	Balaton Múzeum, Keszthely	12 884	2 730	18 026	59 619	93 259	5 480	91 019	+2 240	735
4.	Tihanyi Múzeum Tihany	93 736	58 281	-	10 485	162 502	43 488	187 008	-24 506	999
5.	Helytörténeti Múzeum, Pápa	2 074	1 344	25	11 105	14 548	15	8 755	+5 793	44
6.	Jókai Emlékmúzeum, Balatonfüred	18 492	1 961	8 255	21 065	49 773	867	47 659	+2 114	773
7.	Kisfaludy Emlékmúz. Sümege	1 308	682	3 818	19 203	25 011	260	19 062	+5 949	361
8.	Irodalmi Emlékmúz. Badacsony	15.435	3 070	5 825	8 450	32 780	1 761	41 350	-8 570	165
9.	Reguly Antal Múzeum Zirc	3 822	1 401	4 967	13 926	24 116	362	20 846	+3 270	377
10.	Helytörténeti Múzeum Várpalota			4 215	3 945	8 160	231	7 412	+ 748	15
11.	Helytörténeti Múz. Tuskevár	1 034	843			1 877	7	2 159	- 282	-
12.	Helytörténeti Múz. Zalavár	556	469	22	90	1 137	87	1 809	- 672	10
13.	Madártani Kiáll. Ábrahámhegy	328	187	29	560	1 104	12	470	+ 634	160
14.	Helytört. kiáll. Gydiás							423		
15.	VVM.MÚZ. Igazgatóság Batsányi Emlékiáll. Tapolca	179 517	81 553	53 762	287 647	602 479	65 170	606 433	- 3 954	5 099
16.	Helikon Könyvtár Keszthely	10 000	4 904			14 904		12 081	+2.823	
17.	Reguly Könyvtár Zirc	64 115	30 395			94 510		92 524	+1 986	
18.	Kinizsi Vármúzeum, Nagyvázsony	8 182	13.423			21 607		16 583	+5 024	
19.	Vármúzeum, Sümege					50 594		66 962	-16 368	
20.	Képfestő Múzeum Pápa					41 631		34 626	+7.005	
21.	Porcelánmúzeum, Herend	12 958		378	14 359	2 427	3 009	1 936	+ 491	
	Mindösszesen					855 847		831 145	+24 702	

Bericht über die Tätigkeit der Direktion der Museen des Komitates Veszprém im Jahre 1965

Die Tätigkeit der seit Jahren einheitlichen Museumsorganisation im Komitat Veszprém läßt sich im Jahre 1965 mit sich entwickelnder Tendenz für erfolgreich bezeichnen. Die Entwicklung nahm zwar bezüglich des Personals und des Budgets, ja — zufolge der schlechten Witterung — vielleicht auch an der Zahl der Besucher ab, doch kann sie hinsichtlich der Qualität und des Niveaus der verrichteten Arbeit als sehr bedeutend ausgelegt werden.

Wir unternahmen auch Schritte hinsichtlich des Ausbaus der selbständigen Wirtschaftsführung der zur Organisation gehörenden Institutionen, gleichzeitig nahmen wir eine weitere Zentralisierung vor: es wurde die selbständige Gruppe der Museumsdirektion für Veranstaltung von Ausstellungen, ein Zentralphotolaboratorium usw. ins Leben gerufen. Die Zahl unserer Institutionen hat sich mit einem sich unter Organisierung befindlichen Gedächtnismuseum erhöht.

Die Hauptergebnisse der im Museum durchgeführten Tätigkeit der wissenschaftlichen Forscher und Bearbeiter:

1. Unsere Mitarbeiter führten im Jahre 1965 insgesamt an 12 Stellen archäologische Fundbergungen durch, die stellenweise sich zu Ausgrabungen von ernstem Maße entwickelten. Außerdem nahmen äußere Mitarbeiter zu Kosten der Ungarischen Akademie der Wissenschaften bzw. des Landesinspektorats für Denkmalschutz an weiteren vier Stellen Plangrabungen vor. Im Laufe dieser Arbeiten, ferner der auf dem Gebiet des Veszprémer Bezirks durchgeführten archäologischen Geländebegehungen wuchs in unseren Sammlungen die Zahl der archäologischen Fundobjekte um 13.200 Stücke an.

2. Andere Sammlungsgruppen, insbesondere die naturwissenschaftlichen, nahmen auch mit 1.800 in Betracht kommenden Einzelgegenständen und mit mehreren tausend bloß inventarisierten Stücken zu. Über das oben Angeführte, ferner über das in die Dokumentationsabteilungen, Photonegativsammlungen und Bibliotheken geratene Material hinaus, geben die bezüglichen statistischen Verzeichnisse ebenfalls Aufschluß.

3. Hinsichtlich der Registrierarbeiten erreicht die Zahl unserer nicht inventarisierten Fundobjekte kaum 6%. Es wurden mehr als acht Tausend Katalogzettel gefertigt, Zweidrittel der Sammlungen wurde einer Revision unterzogen.

4. Bezüglich der wissenschaftlichen Bearbeitung und wetandrc Erfhoeihiche s Binauaksd onywaldes im Mittelpunkt der naturwissenschaftlichen Forschungstätigkeit. In der Serienausgabe über diese Forschungsarbeit erschien die botanische Bibliographie des Bakonywaldes. Das mehrere Hundert Seiten enthaltende komplette Sammelband über die Regression des Balaton steht als Manuskript fertig. Als bedeutendes Ergebnis der archäologischen Forschungsarbeit ist zu Beginn des Jahres 1965 das ausführliche, reich illustrierte Manuskript über die archäologischen Fundorte der Bezirke von Keszthely und Tapolca und am Ende des Jahres über die des Bezirkes von Veszprém in die Druckerei gelangt. Das Manuskript, in einer Stärke von 60 Bogen, umfaßt 1.300 Fundorte. Es wurde auch die Sammlung des denkmaltopographischen Materials, insbesondere durch Bearbeitung der Archivquellen bzw. durch Überprüfung der Volksdenkmäler fortgesetzt.

5. Während des Jahres wurden auch die II. und III. Nummer der wissenschaftlichen Publikationsreihe der Museumsdirektion der Druckerei übergeben. Die 30 bzw. 20 Bogen starken Bände erschienen im ersten Viertel des Jahres 1966. Außer der bereits erwähnten botanischen Bibliographie erschien 1965 in unserer Ausgabe über das Larium von Nagydém und die Ausstellung des Bildhauers M. Borsos in Tihany je ein 4—5 Bogen starkes Heft, das letztere in zwei Auflagen. Ferner gaben wir zwei Leporelloalben über die Museumsausstellungen heraus.

6. Unsere Fachleute vom Museum schrieben im Laufe des Jahres 25 wissenschaftliche Studien und 64 populärwissenschaftliche Abhandlungen, ferner hielten sie 10 wissenschaftliche und 60 populärwissenschaftliche Vorträge ab. Von unseren Beziehungen zum Ausland ist die Studienreise von vier unserer Mitarbeiter (zwei von ihnen nach Ita-

lien und zwei in die Deutsche Demokratische Republik), sowie die Organisierung des mit 183 Institutionen von 22 Ländern ausgebauten Austausch wissenschaftlicher Publikationen hervorzuheben.

Eine Bilanz unserer Tätigkeit auf dem Gebiete der Volksbildung zeigen die Veranstaltung des ersten ständigen Museums für Geschichte der Stadt Pápa, die ständigen Ausstellungen in den Ausstellungsräumlichkeiten von Zirc und Várpalota, die Einzelsparten der Naturwissenschaften (Geologie) vorführen, ferner 35 saisonmäßige Ausstellungen in den größeren Museen des Komitats: in Keszthely, Pápa, Tihany und Veszprém. Von besonderer Bedeutung war die im Museum zu Tihany veranstaltete Kollektivausstellung des dortigen Bildhauers M. Borsos, die nicht nur hierzulande, sondern auch international einen großen Erfolg verzeichnen konnte.

Wir bereiteten 1965 die ständige Ausstellung des Keszthelyer Museums, die Herstellung der Gebäude des im Freien gelegenen ethnographischen Museums zu Tihany und die Eröffnung des Bajcsy-Zsilinszky Endre-Gedächtnismuseums zu Kővágóörs – Pálköve vor.

Der Besuch der Ausstellungen unserer Museen fiel – infolge der ungünstigen Witterung – etwas zurück: die Anzahl der Besucher betrug 602.000 (im Vergleich zu 606.000 des Jahres 1964). Die lediglich unter unserer Aufsicht stehenden, jedoch

nicht unserer Organisation angehörenden Museen miteingerechnet, wurden die im Komitat Veszprém veranstalteten Ausstellungen im Jahre 1965 von 855.000 Besuchern aufgesucht. Von diesen beträgt die Zahl der Ausländer schätzungsweise 10%.

Auch weiterhin befaßten wir uns eingehend mit der Weiterbildung von „Amateurfachleuten“, die den Freundeskreis und die gesellschaftlichen Mitarbeiter der Museen bilden. In zwei Fällen bildeten wir auf einem je drei Tage in Anspruch nehmenden Lehrkurs je 30 Teilnehmer zur systematischen Sammlung der geographischen Ortsnamen aus.

Zum Schluß erwähnen wir die bei der Restaurierung und Erneuerung der Museumsgebäude des Komitats erreichten Erfolge. Im Jahre 1965 wurde in Tihany das Barockgebäude des Museums in der einstigen Abtei und zwei Volksdenkmäler (Skanzen), ferner in Pápa die Prunksäule des ebenfalls in einem Barockschloß untergebrachten Museums restauriert. In Veszprém errichtete man ein Lapidarium im Freien und in Keszthely wurden die mit der Errichtung der neuen ständigen Ausstellung verbundenen Bauarbeiten beendet. Auch mit der Instandsetzung des Gebäudes des Bajcsy-Zsilinszky-Gedächtnismuseums und seiner Umgebung wurde begonnen.

István Éri

Compte rendu de l'activité en 1965 de la Direction des Musées du Comitat de Veszprém

L'activité de l'organisation unifiée des Musées Départementaux, entrant en sa quatrième année, a été, en 1965, également fructueuse et en plein développement. Bien que sous le rapport de l'effectif et du budget ce développement n'ait pas continué, et par suite du mauvais temps le nombre des visiteurs ait quelque peu diminué, les travaux effectués, en ce qui concerne leur qualité et leur niveau, ont une importance considérable.

Nous avons fait des démarches pour établir une administration indépendante des institutions appartenant à cet organisme. Nous avons créé, en même temps, une organisation centrale: un groupe indépendant s'est formé pour organiser les expositions de la Direction, un laboratoire central de photographie fut aménagé, etc. Le nombre de nos institutions s'est accru d'un musée commémoratif, actuellement en cours d'organisation.

Les principaux résultats de la recherche scientifique et du classement, poursuivis dans les musées, sont les suivants:

1. Nos propres collaborateurs ont, en 1965, exécuté à 12 endroits des fouilles de préservation dont plusieurs se sont évoluées en d'importantes fouilles archéologiques. En outre, les collaborateurs extérieurs ont exécuté à 4 endroits des fouilles d'essai aux frais de l'Académie Hongroise des Sciences et de l'Intendance Nationale des Monuments Historiques. Au cours de ces travaux, et de l'inspection archéologique des sites du comitat de Veszprém, notre collection archéologique s'est accrue de 13.200 pièces.

2. Nos autres collections, surtout la collection scientifique, se sont également enrichies de 1.800 objets individuels et de plusieurs milliers d'objets inscrits seulement dans le livre foncier. Les relevés

statistiques donnent eux aussi des renseignements sur ces objets, ainsi que sur le matériel intégré dans les archives, les photothèques et les bibliothèques.

3. En ce qui concerne l'enregistrement des objets, le nombre des pièces non inventoriées atteint à peine 6% du total. Plus de 8000 fiches descriptives furent faites. Deux tiers des collections sont révisés.

4. Dans le domaine du classement scientifique, c'est encore l'exploitation du mont Bakony qui était au premier plan de la recherche d'histoire naturelle. Dans la série de publications appartenant à ces recherches a paru la bibliographie de botanique du Bakony. Le manuscrit du volume de plusieurs centaines de pages comprenant des études traitant de la régression du Balaton, fut terminé. Un résultat important de la recherche archéologique, le manuscrit richement illustré, contenant la description détaillée des sites archéologiques des arrondissements de Keszthely et de Tapolca fut, au début de 1965, envoyé à l'impression, et, en fin d'année, celui des sites de l'arrondissement de Veszprém. Le volume comprendra 60 feuilles et traitera de 1300 sites. Nous avons continué à rassembler le matériau de la topographie des monuments historiques, en dépouillant surtout les données des archives et en enregistrant les monuments historiques populaires.

5. Au cours de l'année, nous avons envoyé à l'impression les Vol. II et III du Bulletin scientifique de la Direction des Musées. Ces volumes, l'un de 30 feuilles et l'autre de 20 feuilles, paraîtront dans le premier quart de 1966. En dehors de la bibliographie de botanique ci-haut mentionnée, nous avons publié, en 1965, des fascicules de 4 à 5 feuilles, traitant du lararium de Nagydem et de l'exposition du sculpteur Miklós Borsos, organisée à Tihany. En outre deux dépliants ont parus sur les expositions des divers musées.

6. Les spécialistes de nos musées ont, au cours de l'année 1965, écrit 25 études scientifiques et 64 articles de vulgarisation. Ils ont fait, en outre, 10 conférences scientifiques et 60 conférences de vulgarisation. 4 collaborateurs ont fait des voyages d'études à l'étranger, dont 2 en Italie et 2 dans la République Démocratique Allemande. Nous avons établi un échange de publications avec 183 institutions de 22 pays.

L'activité que nous avons déployée dans le domaine de l'instruction populaire se répartit comme suit: nous avons organisé la première exposition permanente du Musée d'Histoire Régionale de Pápa, des parties d'expositions d'histoire naturelle (géologie) à Zirc et à Várpalota, ainsi que 35 expositions temporaires dans les musées les plus importants du comitat: à Keszthely, Pápa, Tihany et Veszprém. Particulièrement réussie était l'exposition collective des oeuvres du sculpteur Miklós Borsos à Tihany, exposition qui eut un retentissement international.

Nous avons, en 1965, fait les préparatifs de l'exposition permanente du musée de Keszthely, et de la restauration des édifices du Musée Ethnographiques de plein air (Skansen) à Tihany. Nous avons préparé l'ouverture du Musée Commémoratif Endre Bajcsy-Zsilinszky de Kővágóörs - Pálköve.

Le nombre des visiteurs de nos musées a, par suite du temps peu favorable, quelque peu diminué: leur nombre était en 1965 602.000 (en 1964 = 606.000). Y compris les musées étant sous notre surveillance mais n'appartenant pas à notre organisation, les expositions réalisées dans le comitat de Veszprém furent visitées, en 1965, par 855.000 personnes, dont environ 10% étaient des étrangers.

Nous avons continué à nous occuper du perfectionnement des „spécialistes-amateurs”, membres du Cercle d'amis des Musées, leurs collaborateurs sociaux. A deux reprises nous avons donné l'instruction à 30 participants à des cours de 3 jours qui leur permettaient de rassembler systématiquement les noms de lieux du comitat.

Nous mentionnerons en dernier les résultats atteints dans la restauration et le renouvellement des édifices des musées du comitat. En 1965 nous avons restauré l'édifice baroque du musée aménagé dans l'ancienne abbaye de Tihany, et deux monuments historiques populaires (Skansen), ainsi que les salles de gala du Musée de Pápa, aménagé également dans un château baroque. A Veszprém nous avons terminé les travaux du musée lapidaire de plein air, et à Keszthely, les constructions de la nouvelle exposition permanente. La restauration de l'édifice du Musée Commémoratif Bajcsy-Zsilinszky fut commencée, ainsi que la réfection de son cadre.

István Éri

Деятельность единой комитатской организации музеев оказалась успешной, со стремлением к развитию в 1965 году. Не смотря на то, что в отношении личного состава и бюджета размеры развития немного снизились, и таким же образом посещаемость наших учреждений вследствие плохой летней погоды, но в том, что касается качества совершенной нами работы и уровня этой деятельности рост можно считать значительным.

Мы приступили к мерам для создания самостоятельного хозяйства принадлежащих нам учреждений, но одновременно продолжались работы с целью осуществления дальнейшей центральной организационной работы; таким образом, была создана самостоятельная группа управления для организации выставок, осуществлена центральная фотолаборатория. Численность наших учреждений выросла на один музей-памятник, организация которого пока продолжается.

Главнейшие результаты научно-исследовательской и обрабатывающей деятельности:

1. Собственными сотрудниками в 1965 году всего на 12 местах проводилось спасение археологических находок, которое местами развилось в раскопки в серьезных масштабах. Кроме того, на счет Академии Наук Венгрии и Инспекции памятников искусства Венгрии внешними сотрудниками проводились планомерные раскопки на четырех местах. В порядке этих работ, как и в процессе исхождения местностей веспремского района по археологии в наших коллекциях число археологических предметов выросло на 13.000 штук.

2. Наши другие группы коллекций, главным образом в области естественных наук, тоже обогатились: на 1800 индивидуально учитываемых предметов, и на несколько тысяч предметов, зарегистрированных только в кадастре. По вышеперечисленным данным, как и по материалам, вошедшим в репертории, фотонегативотеки и библиотеки данные показаны в наших статистических таблицах.

3. Что касается ведомственных работ, численность наших пока не зарегистрированных предметов чуть ли достигает 6%. Было составлено всего свыше 8.000 описывающих карточек, ревизия была проведена на 2/3 всех коллекций.

4. В отношении научной обработки на переднем плане исследований по естественным наукам продолжает быть исследование и изучение Баконьских гор. В серии публикаций этих исследований вышла из печати ботаническая библиография Баконья. В рукописном оригинале составлен комплексный очерк в несколько сот страниц о регрессии Балатона. Значительным результатом археологических иссле-

двоаний является то, что в начале 1965 года оригинал подробного, богато иллюстрированного описания мест археологических находок районов городов Кестхей и Тапольца, а к концу года те же материалы по веспремскому району сданы в печать, объемом 60 печатных листов, по 1300 местам находок. Продолжалось собирание материалов по топографии памятников искусства, главным образом путем обработки архивных источников, как и учетом народных памятников искусства.

5. В течение этого года сданы в печать и оригиналы выпусков 2. и 3. серии научных сообщений Управления. Эти выпуски, объемом в 30 и 20 листов, выйдут в свет в первом квартале 1966 года. Кроме уже упомянутой ботанической библиографии, в 1965 году изданы по одной брошюре объемом в 4—5 листов по надьдемской ларарии и тиханьской выставке скульптора Миклоша Боршоша, последняя в двух изданиях. Затем мы издали два т. н. лепорелло (складных брошюры) по выставкам музеев.

6. Наши специалисты-музеологи в течение отчетного года написали 25 научных очерков и 64 статьи по распространению знаний. Они выступили 10 научными докладами и 60 популярными лекциями. Из числа наших связей с заграничными учреждениями можно упомянуть научные командировки четырех сотрудников (двое из них посетили ГДР, а двое Италию), как и организацию обмена наших научных публикаций с 183 учреждениями 22 стран.

В балансе нашей деятельности в области просвещения народа фигурируют следующие факты: организация первой постоянной выставки Музея по местной истории г. Папа, организация постоянных частей выставок по естественным наукам (геологии) на постоянных выставочных местах в Зирце и Варпалоте, дальше, организацию 35 временных выставок в более значительных музеях нашего комитата: в Кестхее, Папе, Тихане и Веспреме. Чрезвычайно выдающейся оказалась и общее признание в Венгрии, и более того, за рубежом получила коллекционная выставка скульптора Миклоша Боршоша, живущего в Тихане, в Тиханском музее.

В 1965 году нами подготовлена постоянная выставка Кестхейского музея, были обновлены здания этнографического музея („Скансен“) под открытым небом в Тихане, и был открыт музей-памятник им. Эндре Байчи-Жилински в с. Кёвагоэрш—Палкёве.

Посещаемость наших музеев — вследствие неблагоприятной летней погоды — немного снизилась до 602 тысячи (1964 г. = 606 тысяч). Вместе с музеями, находящимися под нашим надзором, но не принадлежащих нашей организации, выставки в комитате Веспрем получили в 1965 году всего 855 тысяч посети-

телей. Из их числа численность заграничных посетителей была около 10%.

Мы продолжали углубленно заниматься дальнейшей подготовкой „специалистов-любителей“, которые составляют круг приятелей музеев и которые работают в качестве сотрудников-общественников. Для них мы устроили два раза трехдневные курсы с целью систематического собирания топонимики.

В заключении мы говорим о наших результатах в области реставрации и возобновления музейских зданий комитата. В 1965 году было восстановлено

барочное здание помещенного в прежнем аббатстве Тиханьского музея и два памятника народного зодчества (типа Скансен), как и актсвые залы музея г. Папа, помещенного тоже в барочном здании. В Веспере были проведены строительные работы, связанные с лапидарией под открытым небом, и в Кестхее с новой постоянной выставкой. Началось и упорядочение здания и окрестности музея-памятника им. Эндре Байчи-Жилински.

Иштван Эри